

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Наука и техника за младежта“

1958 г.

София, 2014

Библиография

[Атомният човек](#)

Научно-фантастична повест. Автор Любен Дилов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 1 от 1958 г.

[Атомният човек](#)

Научно-фантастична повест. Автор Любен Дилов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 2 от 1958 г.

[Атомният човек](#)

Научно-фантастична повест. Автор Любен Дилов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 3 от 1958 г.

[Атомният човек](#)

Научно-фантастична повест. Автор Любен Дилов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 4 от 1958 г.

[Атомният човек](#)

Научно-фантастична повест. Автор Любен Дилов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 5 от 1958 г.

[Атомният човек](#)

Научно-фантастична повест. Автор Любен Дилов. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 6 от 1958 г.

[Гости от Космоса](#)

Научно-фантастичен разказ. Автори А. и Б. Стругацки. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 8 от 1958 г.

[Корабокрушение](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор А. Днепров. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 9 от 1958 г.

[Експеримент 768](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Валентина Журавльова. Списание „Наука и техника за младежта“, брой 12 от 1958 г.

АТОМНИЯТ ЧОВЕК

Научно-фантастична повест

Любен Дилов

Петте слънца

– Това небе започва да ми действа вече на нервите. Имам чувството, че всеки момент носът ми може да се забие в него и аз ще нагълтам някой облак.

Другият се позасмя и погледна нагоре. Над главите им се кълбяха валма от бяла пара и мръсни сиви облаци, които изглеждаха толкова ниско, сякаш е достатъчно да протегнеш ръка, за да ги докоснеш.

– Прав си. Същото изпитвах отначало и аз, но разбира се, не можах да му .намеря такъв оригинален и образен изказ. Ти си роден за писател и напразно си се заровил из нравите на капитализма.

– Не се подигравай, а виж!

Двамата спряха на бетонната пътека, която беше натрапена от хората на тази гола камениста земя, и почти едновременно сложиха длани над очите си, за да ги запазят от острите стрели на една странно сребриста светлина, която се промъкваше тук и там между облациите. Някаква едра бяла птица се откъсна от небето и записва безшумни кръгове из мътния, прогизнал от влага въздух. Имаше нещо необикновено в нейния полет.

– Какъв прекрасен екземпляр! – възкликна младият човек, който се опасяваше да не нагълта облаците. – Ех, защо я няма сега пушчицата ми!

– Станал :си кръвожаден като канибал, Светозаре! Та погледни! Той едва се държи на крилете си. Търси място да кацне.

Албатросът наистина слизаше все по-ниско и по-ниско и дългите му тесни криле умерено провисваха надолу. Изведнъж той се отпусна, полетя към близките скали, ала не можа да се задържи и тупна като камък върху твърдата земя. Двамата приятели хукнаха към него. Птицата тропна уплашено, опита да раздвижи крилете си, но те едва-едва помръдваха. В очите и гореше безмълвен ужас. Дългата жълтеникава човка беше отворена и като че ли не успяваше да даде достатъчно въздух на изтощените гърди, които бързо и прекъснато се вдигаха. А този въздух беше горещ, толкова горещ, че караше да заври кръвта, свикнала да бие с ритъма на антарктическите вихри.

– Дали ще умре? – попита Светозар.

– Ще се опитаме да го спасим. Да го внесем някъде на хладно!

Когато човешките ръце се протегнаха към него, албатросът направи опит да се отбранява. Якият клюн се стрелка .няколко пъти стремително към злокобните пипала на тези „големи животни“, но няма нищо по-ловко и умело на света от човешките ръце. Те притиснаха крилете му, стегнаха като в клещи лопатестите му крака и го понесоха. Той беше виждал тези „страшни зверове“ неведнъж през своя дълъг живот, беше ги оглеждал от гордата висота на своите далечни полети над океана и знаеше, че са много силни и жестоки. Те можеха да улавят и извличат като дребни рибки царете

на океана – непобедимите китове и кашалоти, да товарят в своите огромни плаващи гнезда безброй убити тюлени. Ала отблизо той никога не бе ги виждал. И ето сега техните пипала неумолимо стискаха изтощеното му тяло и го носеха към някакво друго, също така огромно като скалите каменно гнездо. Там ли щеше да дойде и неговият край?

Албатросът не знаеше, че тези пипала могат да бъдат и добри, че са по-често добри, отколкото лоши, и винаги по-добри от клюновете на черните кондори, които неведнъж бяха го нападали от скалите на топлите острови, където прекарваше зимата.

Всяка година в края на ноември или началото на декември, когато арктическата пролет пристъпяше плахо с топлата си усмивка над океана и над безкрайните снежни простори на Антарктида, той напускаше бреговете на Огнена земя и заедно с хиляди свои събратя отлиташе към оня континент, който и лете, и зиме спеше под вечната покривка на ледовете. И само през два-три месеца от годината слънцето слизаше на тази земя, за да прогони за кратко страшната бяла нощ. Тогава кресливите чайки се спускаха на ята по голите крайбрежни камъни, където важно се разхождаха пингвини. Тюлените джавкаха оглушително и дори мрачните морски лъвове излизаха да се поискат лениво на оскъдните слънчеви лъчи.

И тази пролет албатросът и буревестниците тръгнаха на своето пътешествие през океана, който гневно мятеше гребести вълни. Ала неизминали и половината път, те почувствуваха, че е станало нещо необикновено. Една нова светлина сияеше оттам, където се раждаха снежните бури, и вместо ледения полъх на Антарктида гърдите им срещнаха топли мъгли, които с мъка влизаха в

дробовете и затрудняваха дишането. Насреща им с пронизителни крясъци се връщаха чайките и повечето албатроси и буревестници се върнаха с тях, изплашени до смърт от огнедишащата неизвестност.

Какво беше станало?

Старият албатрос не се уплаши. Неговите двуметрови криле бяха силни. И най-продължителните бури на Великата вода не успяваха да ги сломят, и най-свирепите виелици не разколебаваха храброто му сърце. Той смело продължи своя полет към бреговете на заледената земя. Но този път тя не му изпращаше отдалеч своя студен поздрав, а го посрещаше с гъсти облаци от сивобяла пара, изливаше върху него тежки парливи дъждове, мъчеше се да го спре с горещи урагани.

Много д.ни наред той мълчаливо и упорито се бори с мъглите и видя през тях как някакво жарко слънце плуваше ниско над Ледения континент, от който се дигаше бялата пара. После видя още едно такова слънце, и още едно. А старото добро слънце, което се показваше от време на време встрани на замъгления небосклон, гледаше преbledняло на страшните свои събрата и бързаше да се скрие, задушено навярно от тази необичайно топла мъгла. Албатросът видя още когато слизаше да почине върху гребена на някоя вълна, как ужасени на цели стада бягаха от тези слънца .китовете и кашалотите, морските лъвове и рибите. Видя да плуват в крайбрежните води умрели от горещината тюлени, а между скалите, там дето започваха преди безкрайните ледници, ту тук, ту там рукаха мътни порои вода, които помитаха пред себе си обезумелите тромави пингвини и с шум се излизаха в океана. Дори

той, великият и всевечен океан, беше безпомощен да угаси тези нови слънца и след като много седмици наред напразно хвърля своите водни планини към тях, притихна под тежките облаци и само в размразените заливи и по бреговете вълните му все още гневно биеха земята, сякаш тя беше виновна за тези страшни промени.

Какви бяха тези нови слънца, които така безмилостно изгаряха хилядолетните ледове и ги превръщаха в бяла пара и сиви облаци? Албатросът не можа да научи това. Техните лъчи опърлиха крилата му, задушните изпарения сковаха несвикналите му гърди, а умората го хвърли в ръцете на човеците. Гордият обитател на антарктическите висини склопи очи, примирен с близкия край на своя бурен живот.

Внесоха го в лабораторията, поставиха го на пода, вързаха краката му и въпреки неговата съпротива наляха с тънка стъклена тръбичка в човката му ледено студена вода, птицата потрепери уплашено, после облекчено запрегльща.

– Ако се съвземе, ще го подаря на Зоологическата градина в София – рече Светозар. – Мисля, че нямат такъв голям албатрос.

– Сега положително имат десетина такива. От всички страни са плъзвали експедиции за ловене на полярни животни. В тая горещина дори кашалоти можеш да хванеш живи.

– Тогава какво ще го правим?

– Той е твой, макар че искаше да го убиеш.

– Ако може да се опитоми – замечта се младият българин, – ще го подаря на Лина.

– Само че трябва да му построиш голям басейн за риба или да се преместите край морето – усмихна се Бентам. – А там

албатросът ще литне и ще ти каже „Сбогом, спасителю мой!“ Не, все пак е по-добре да го дадеш в Зоологическата градина. А сега донеси от кухнята малко риба да го нахраним!

Албатросът беше отворил очи и с плахо учудване гледаше странните животни, от които очакваше своята смърт и които сега с вода и храна възвръщаха силите му. Като постави пълната с дребни рибки чиния пред клюна на птицата, Бентам погледна часовника си и се изправи.

– Хайде и ние да закусим, че ни чака работа.

Напуснаха лабораторията и отново се отправиха по бетонната пътека към трапезарията, където мнозина от техните колеги бяха заели местата си и сред шеги и смях очакваха следобедната закуска.

– Аз ще изям само един сладолед – каза Светозар. – Тая жега ми убива апетита.

Те седнаха до една свободна маса. Висока тъмнозелена палма беше надвесила чадърестите си листа над главите им.

– Палми зад полярния кръг! Седиш под палми и ядеш сладолед там, където преди хората не са могли без риск за живота да свалят кожусите от гърбовете си дори само за минутка. На това, братко мой, трудно се свиква. Все ми се струва, че сънувам...

– Почакай, скоро и на самия полюс ще има палми! – отвърна Бентам, – Какви чудеса ти предстоят да видиш още! Възможно е дори и на шах да бъдеш бит, макар да си ми гост.

– Виж, такова чудо не мога да си представя!

Очите им се срещнаха и двамата едновременно се засмяха. Единият звънко, по младежки, другият – по-сдържано, но със същата веселост в гласа.

През време на една партия шах беше се родило тяхното приятелство. Това стана преди няколко години, когато в Нюйорк се срещнаха на турнира отборите на София и Нюйорк. Тогава Едуард Бентам за пръв път видя мургавото лице на Светозар Лазов пред себе си. Стори му се твърде млад и неопитен и той, един от фаворитите на американския отбор, започна партията си със смели и рисковани ходове. Ала българинът дори не трепна. Спокойно провали всички атаки на белите, после сам премина в настъпление и с удивителна и точна игра застави американеца да се предаде.

Бентам ахна от изненада, когато изведнъж разбра, че е изправен пред неизбежен мат. Той бързо осъзна всички допуснати грешки, но беше късно и не му остана нищо друго, освен да се възхити на красивите и оригинални комбинации на българина. След турнира той го покани да му погостува. Играха още много приятелски партии, но в тях неизменно победител излизаше Светозар. Стремехът на американеца да изучи играта му и да намери победни варианти се разбиваше в чудната комбинативна способност на този весел, надарен с остър ум и богато въображение младеж.

В дългите съвместни разходки, в разговорите над шахматната дъска те си допаднаха и по характер. И двамата освен привързаността към шахмата носеха в душите си една безкрайна любознателност, която разкри у тях много общи вкусове и в литературата, и в музиката, и в науката. А различията в основните им професии (Едуард Бентам беше геофизик, а Светозар Лазов –

асистент по история на капитализма) ги допълваше, тъй като и двамата проявяваха живо любопитство към научните занимания на другия. Така се установи тяхната дружба, въпреки че американецът беше точно двадесет години по-стар от своя приятел. Но тази разлика във възрастта почти не личеше. Те бяха еднакво високи, едри и силни. Лицето на Бентам беше по-мъжествено и разбира се, той показваше навсякъде в практиката на ежедневието по-голяма житейска опитност от своя млад приятел, който обичаше цветистите изрази и народните поговорки, заети от страниците на старите книги, и не винаги можеше да се опази от чисто младежките лудории. Но в шахмата Светозар си остана непобедим.

Тяжното приятелство не се прекъсна и когато той се върна в София. Те често си гостуваха или продължаваха да се състезават, като си съобщаваха кодовете по визофона. А когато след време Бентам отиде с експедицията, която работеше по размразяването на Антарктида, Светозар не закъсня да си вземе отпуска и жаден за приключения, долетя при него на остров Шарко – един пустинен остров сред Белинсхаузеновото море, на стотина километра от бреговете на шестия континент.

Ала сега островът съвсем не беше пустинен. Цял един град с грамадни сгради се издигаше между скалите, в подножието на които вече цъфтяха първите цветя и зеленееше млада тревица. На високото и равно плато в центъра на острова се ширеха няколко модерни летища, от които постоянно излитаха огромни транспортни самолети, а в близкото пристанище сновяха безброй риболовни кораби, които ежечасно разтоварваха богатия си улов. Хиляди мъже

и жени от целия свят се бяха струпали тук, за да проучват и събират несметните богатства на събудения за нов живот континент.

* * *

Столетия наред хората бяха обръщали очи към тази неизбродна и труднодостъпна земя, наречена Антарктида и открита една през 1860 година от смелите руски пътешественици Белинсхаузен и Лазарев. Учените твърдяха, че в нея са скрити чудни съкровища, но освен изследователските експедиции само китоловните флотилии се осмеляваха да слизат до нейните покрити с вечен лед брегове. А мнозина храбреци, дръзнали да навлязат в нея, бяха намерили смъртта си в борба със страховитите снежни урагани, които почти непрекъснато бушуваха в този тайнствен край на света. Тук човекът се сблъскваше с най-суровите климатични условия, които съществуваха на неговата планета. И нямаше никакви следи от живот по безкрайните пространства на покритата с лед земя, в чието сърце спираше южният край на земната ос. Упорито, търпеливо и самоотвержено учените проникваха стъпка по стъпка в нейните безбрежни простори. Изучаваха структурата ѝ, пробиваха скованите ѝ недра; пускаха над нея въздушни сонди, чертаеха карти, но по тези карти личеха само пътищата на ветровете, имената на планини и ледени реки и нито едно човешко селище. Бялото петно на глобуса, каквото представляваше тя, макар и вече не така тайнствено, си оставаше бяло петно. И едва сега, когато човекът успя със своя разум и своите ръце да освободи неизчерпаемите сили, скрити в атомите на елементите, и да ги накара да заблестят във вид на изкуствени слънца, той поде и

последната, решителна борба с ледовете, които спокойно царуваха тук в продължение на много стотици хилядолетия.

* * *

Две години преди да намерим нашите приятели на остров Шарко, един колектив от петдесетина учени завърши подготвителните работи за осъществяването на най-грандиозния проект, който познаваше дотогава човечеството – проекта за стопяване ледовете на Антарктида. А една година по-късно над различните краища на необятния континент, на около десет хиляди километри височина, блеснаха пет изкуствени слънца, които, ограничени от магнитното поле на Земята, бавно и равномерно се завъртаха около полюса и заизливаха своята адска горещина върху ледовете. Това бяха изкуствени мъглявини от различни йонизирани газове, в които по подобие на старото добро слънце, чийто лъчи така ярко милваха този континент, водородът, получил първоначален тласък от човека чрез далечен взрив и ядрено обстрелване, се превръщаше в хелий и повличаше със себе си в това преобразуване и другите по-тежки газове. В този процес са освобождаваше огромна топлинна енергия, която под формата на слънчеви лъчи струеше върху този онеправдан досега край на света. Голяма част от стигащата до милиард градуса горещина се губеше извън атмосферата но все пак всяко едно от слънцата успяваше да нагрива близо осем милиона квадратни километри с температура от 30 до 50 градуса.

Само за няколко денонощия петте слънца разбудиха Антарктида от вечния ѝ зимен сън. Тя бавно разтърси плещи и ледовете неохотно се размърдаха. Омекнаха твърдите им лица заблестяха обсипани в бисерни сълзи. После тия сълзи станаха толкова много,

че потекоха на вадички, вадичките се превърнаха в порои и скоро там, където преди не можеше да се види нищо друго освен вкаменен сняг, рукнаха гигантски пенливи реки и се понесоха с рев към низините и океана. Страшните вихри, които се раждаха във вътрешността на континента и които сковаваха с ледения си дъх чак бреговете на Нова Зеландия и Южна Америка, стихнаха за миг, сякаш сепнати от великата дързост на човека, после с още по-голяма ярост се хвърлиха да защищават своето разклатено господство. Много месеци вилняха те в безумния порив на своя предсмъртен танц, а след това, обезсилени и стоплени, започнаха полека да стихват и да се примиряват с незавидната си роля да мотаят към небето облаците пара, която се издигаше от размразената земя. Тази пара все повече се увеличаваше, докато загърна под горещото си покривало цялата Антарктида и скри от очите на хората нейното бурно и чудно преобразяване. Ала човекът беше станал неимоверно могъщ. Той имаше вече изкуствени очи и изкуствени уши, които виждаха и чуваха през облаци и мъгли надалеч, далеч околоръст...

Пред тези очи и уши седнаха двамата приятели, няколко минути след като привършиха следобедната си закуска.

Човек сред ледовете

Залата, в която влязоха Едуард Бентам и Светозар Лазов се намираше в средата на едно грамадно, кръгло двуетажно здание, приличащо на прерязан наполовина цилиндър. Равният му покрив служеше за аеродром на десетина лъскави торпили, които ту

излитаха безшумно с голяма скорост, ту се връщаха и предпазливо кацнаха на местата си. И само веднъж през деня до тях се приближаваха хора, за да прегледат състоянието на сложните механизми, които се виждаха през прозрачната броня на тези чудновати летателни тела.

* * *

Светозар се запозна с тях още в първия ден от пристигането си, но възторженото му удивление пред тези чудеса на техническата мисъл още не беше спаднало. И сега когато Бентам с равнодушен глас разпореда на оператора да пусне всички „очи“ в квадратите, той отново с юношеска развълнуваност си представи как се стрелват стъклените торпили и мигновено изчезват в мъглата, гъсто обвила целия участък, предоставен им за наблюдение.

(Следва)

АТОМНИЯТ ЧОВЕК

Научно-фантастична повест

Любен Дилов

(Продължение от бр. 1)

Те можеха десетки часове наред да летят из въздуха, да се гмурнат под вълните на океана и да плуват около крайбрежните скали, управлявани само от ръката на мълчаливия техник, който седеше в удобно кресло пред голяма светеща карта на участъка и пред малък пулт с разноцветни копчета и ръчки. А с помощта на инфрачервените лъчи и на радиовълните тези торпили изпращаха пред очите и ушите на човека от хиляди километри разстояние образа и звука на всяко нещо, над което прелитаха през най-гъстите облаци или в най-дълбоките води.

Светозар погледна към пулта на оператора, Там светеха спокойно и топло много зелени лампички, което означаваше, че „очите“, както наричаха тук торпилите бяха излетели вече на разузнаване. „Къде ли се реят сега?“ – помисли младият българин и като се доближи до оператора, сложи ръка на рамото му.

– Другарю Одон, как успявате да управлявате толкова много „очи“ изведнъж? Няма ли опасност да се блъснат в някоя скала и да се разбият?

Операторът извърна глава към него и се усмихна. Изпъкналите скули на мургавото му лице и дебелият клепащ говореха за неговия монголски произход. Той беше мълчалив човек, вдаден напълно в

работата си, но когато го запитваха за нещо от неговата специалност, отговаряше охотно и с големи подробности.

– Не се бойте! – отвърна сега той със своята добродушна, макар и леко снизходителна усмивка. – „Очите“ имат едно електронно приспособление, което автоматически ги отклонява от посоката, щом наблизат някое твърдо тяло. Така е абсолютно изключено те сами да се блъснат в нещо. А ако се случи някое твърдо тяло, което има по-голяма скорост от тях, да ги застигне и удари, пак опасността не е голяма, защото тази стъклена обвивка, която видяхте, издържа много силни удари.

– Аха. Ами ако термоелементите и атомните батерии се изчерпят?

– Получава се навременен сигнал...

– Не досаждай на човека с профанските си въпроси! Уроци се вземат в извънработно време – подхвърли Бентам от мястото си. – Хайде сядай, че включваме екрана!

Американецът стоеше зад една дълга, отрупана с диаграми и скици маса. Такива маси имаше в просторната вала още няколко и до всяка една седяха вече по двама души, вдълбочени в своята работа. На задната страна се издигаха дълги стъклени рафтове, пълни с книги. Тук бе събрано почти всичко, писано от учените на всички епохи за Антарктика и за шестия континент, наречен Антарктида. Масата на Бентам стоеше най-близо до екрана, който представляваше едно голямо матово стъкло, заемащо почти цялата стена. Тънки синкави черти го разделяха на много еднакви полета, всяко от които не беше по-малко от два квадратни метра. Когато Светозар седна до своя приятел, екранът вече излъчваше

белезникава светлина. После квадратите един след друг започнаха да се проясняват. Пред очите на хората заплискаха тежките черни вълни на неспокойния океан.

– Пусни № 7 по крайбрежието! Скоро ли ще стигнат? – попита Бентам, който беше ръководител на геофизическата бригада.

– След две минути – отвърна операторът.

Светозар не свеждаше очи от магическите квадрати. В един от тях сред вълните се мярна някакъв бял предмет. Торпилите летяха високо и с голяма скорост над Белинсхаузеновото море.

– Това какво беше в квадрат № 3 – възкликна той.

– Кораб. Искаш ли да го видиш? – Бентам отново се обърна към оператора. – Върни № 3 до кораба и го пусни ниско. Нашето гостенче, изглежда, не е виждало такива неща.

След малко в този квадрат изплува дългото тяло на един китоловен кораб. Торпилата слезе още по-ниско. По палубата на кораба се движеха хора, някои от които вдигнаха глави и почнаха да махат с ръце. Те бяха съзрели торпилата и сега я поздравяваха. Чуха се викове и отделни думи на неразбираем език. После над всички “шумове, които идеха от екрана, се издигна един глас:

– Привет, товарищи! – викаше един глас на руски. – Поздрав от албанските китоловци! – Албанци – каза геофизикът. – Храбър народ!

Светозар видя как крановете извличаха от водата убити китове и ги пускаха в зеещите гърла на трюмовете. Торпилата се отдалечи. Корабът изчезна от квадрата. Отново се залюля скучно и еднообразно бурната повърхност на безбрежния океан. Внезапно сред вълните се появи малка белезникава точка. Нарасна почти

мигновено и се превърна в неголям катер, който с лек съсък се носеше бързо по водата, оставяйки след себе си дълга, разпенена диря. Изведнъж катерът намали скоростта. На десетина метра пред него лъсна гърбът на едно от плаващите чудовища. После, без видима причина, то подскочи над водата и се преобърна. Белият му корем заблестя на повърхността, подхвърлян от люлката на вълните.

– Това е то: ултразвуково оръдие! – възкликна Светозар презрително. – Видя ли как се преобърна като заек? А някога са ги стреляли с вързани за катера харпуни и се е случвало китът, само ранен, с часове да мъкне катера след себе си или дори да го преобръща. Изчезна романтиката, братко мой! Сега да убиваш китове е като да играеш на билиард.

Никой не обърна внимание на забележката му. Бентам бе свикнал на подобни оплаквания от приятеля си, който страстно се ровеше из миналото, а останалите бяха вдълбочени в работата си.

По другите квадрати почти едновременно из водата изникнаха скали, които блестяха на слънцето мокри и черни.

– Сега полека! – рече Бентам на оператора. – Пусни и № 3 по крайбрежието! Нека отиде до полуострова Торстон и бавно да се връща назад.

Торпилите позабавиха своето движение и пред погледите на учените се заредиха невиджани картини. Там където допреди няколко часа блестеше още някой непредаващ се ледник, сега тъмнееше прогизнала от влага земя. Високи скали се показваха на мястото на вечните снегове. В долините бушуваха буйни реки или се утаяваха огромни езера.

– По-бавно! – повтори Бентам. – Другари, наблюдавайте внимателно и записвайте точно промените! В подножието на връх Улмер се образува голямо езеро. Аструк, отбележи точно местоположението! Езерото е затворено и ще се запази. Одон, дай очертанията му!

„Окото“ започна да обикаля по брега на езерото. В горния край на квадрата № 7 всяка минута светваха цифри и букви. Това бяха точните координати на местността, които торпилата изпращаше автоматично в определени интервали.

Другите зони, за кой ли път вече, също така кръстосваха над обширната Елсууртова земя. Навсякъде гледката беше еднаква: вода, вода и нова, дишаща пара земя. Бентам неведнъж мислено се ядосваше, че му се падна за проучване такъв скучен участък. Наистина пред очите си той виждаше как се преобразува тази ледена пустиня в една жива и разнообразна природа и най-внимателно наблюдаваше прераждането ѝ, за да даде точни познания на хората, които щяха да дойдат да работят сред нея. Ала първоначалният му ентузиазъм беше се поизпарил. Привърженик на онова течение в науката, което твърдеше, че под ледовете на Антарктида трябва да се е запазил целият облик на земята от доледниковия период, той упорито търсеше следите на миналия живот, който трябваше да е съществувал върху този континент през третичния период от историята на планетата, когато по нея са бродели между исполински хвойнови дървета и папрати гигантските ихтиозаври, косматите мамонти, кръвожадните динозаври. Всичко това е погинало, когато по неизвестни още причини в Атлантическия океан е потънал другият загадъчен континент – Атлантида – и

топлите океански течения, възпирани дотогава от него, напуснали този край на света, за да отидат да размразяват заледената Европа. Тогава ледовете се преместили тук и погребали този живот за стотици хиляди години.

Сега ледената броня бе разбита и теорията – потвърдена. В другите участъци и особено в Уилксовата земя, която е най-близо до Австралия, експедициите ежедневно намираха цели купища замръзнали животни и дървета, втвърдени трупове на неизвестни птици. През тези дни всички музеи на света прасяха от нови експонати из историята на планетата. Само Бентам все още нищо не откриваше в своя участък. Той нетърпеливо караше „очите“ да летят съвсем ниско над земята с надеждата да зърне първите следи на предишния живот, ала всички усилия досега бяха напразни. Геофизикът обясняваше това с предположението, че този край на Антарктида може би най-напред е започнал да замръзва, че всичко живо се е изтеглило на юг, че растителността е погинала още преди първото заледяване и се намира закрыта под почвения нанос, но тези предположения щяха да се докажат по-късно, при разкопките. А сега той не можа да открие дори следи от минали експедиции. В другите участъци бяха намерени много изоставени старовремски моторни и обикновени шейни, които някога са били теглени от кучета. Намерен бе трупът на загиналия Лауренс. Уотс от експедицията на Скот, намерени бяха телата и на други самоотвержени изследователи, паднали в непосилна борба със снежните урагани. Целият този свят на героизъм и себеотрицание обаче не беше оставил никакви следи в участъка, който наблюдаваше Бентам. От 1935 г., когато Елсуорт за пръв път

прекоси тази земя от Южните шотландски острови до китовия залив и бариерата Рос и ѝ даде своето име, тук не бяха идвали много експедиции, защото поради достъпността си тази земя бе лесно изучена, а пътят до Южния полюс, който винаги бе съблазнявал учените, през нея беше дълъг и те предпочитаха други пътища. Освен това тук през миналите столетия бяха правени изпробвания на атомни и водородни бомби и те вероятно бяха заличили останките от предишните експедиции. А това, което въпреки всичко бе останало, сега буйните води го смъкнаха в езерата и океана.

Понякога Бентам почти забравяше, че задължението му като ръководител на геофизическа бригада е да наблюдава само промените, да изучава само структурата на новооткритата земя. Дълги часове наред той се взираше внимателно в екрана или пък отчаяно се качваше на собствения си всъдеход и с дни се губеше из необитаваните пространства в търсене на така желаните останки от миналите епохи. Наблюдателите от „Човешка сигурност“ обаче скоро му забраниха тези рисковани екскурзии и го заплашиха, че ще му отнемат всъдехода или ще поискат отзоваването му. Тези неуспехи го правеха мрачен и раздразнителен и едва пристигането на неговия приятел Лазов успя да възвърне доброто му настроение.

– Светозаре – каза той сега шеговито, – виждаш ли това езеро? Непременно ще дойдем догодина да се изкъпем в него. Съгласен ли си? Та ние сме първите му откриватели!

– Аз и сега съм готов. Кога най-сетне ще направим една екскурзия? Омръзна ми да гледам всичко само на екрана.

– Приятелите от ЧС не дават – отвърна Бентам. – Но ще направим един излет, бъди спокоен! Искаш ли шоколад?

Той извади от джоба си две дълги парчета, обвити в станиол, и подхвърли едното към Лазов. Българинът го хвана във въздуха и в същия миг рипна като убоден!

– Еди!

– Какво има?

– Човек! В седмия квадрат!

Бентам скочи възбудено и доближи до екрана.

– Човек? Къде? Одон, върни малко номер 7!

Всички научни работници бяха станали от местата си и със затаен дъх сезираха в посочения квадрат. Там се чернееха мокрите и бляскави скали на висок планински хребет.

– Какво е това? – попита нетърпеливо Бентам.

– Южният склон на връх Улмер – отвърна някой зад него.

– Видяхте ли координатите?

– Не.

Изминаха няколко минути в напрегнато търсене. Торпилата пълзеше на няколко метра от земята, ала нищо друго не се виждаше освен камъни: черни, влажни, безразборно нахвърляни от разрушителната ръка на първичната природа.

– Нищо няма. Така ти се е сторило – разочаровано въздъхна геофизикът.

– Еди, моля ти се. Съвсем ясно го видях. Лежеше върху една равна, малко издадена скала.

– Ще върна „окото“ до езерото – обади се операторът. – Помня горе-долу пътя му. А вие записвайте координатите!

Търсенето започна отново. Бентам чувствуваше как очите почнаха да го болят от силното напрежение, ала не смееше нито за

миг да отклони погледа си. Нима трябваше да пропусне това, за което толкова беше мечтал?

– Дай всички „очи“ около върха! – нервно заповяда той. – Другари, моля седнете по местата си и наблюдавайте внимателно своите... Стооой! – гръмна гласът му в залата. – Ето го! Ура! Одон, миличък, задръж № 7!

Но операторът си знаеше работата. Той беше свалил вече съвсем ниско торпилата и всички видяха сега ясно човека, който лежеше спокойно и невъзмутимо върху скалата, издадена над някаква пропаст, в чието дъно клокочеха водите на буйни ледникови порои. За миг се мярна лицето му: синкавобледо, със затворени очи и здраво стиснати устни. После го видяха отново, още по-близо. „Окото“ бавно кръжеше над него. Радостта на Бентам изведнъж се превърна в трескав импулс.

– Така. Координатите са ясни. Дотам не е повече от 850 километра. Одон, намери наблизно място за кацане! Ще вземем всъдехода. Не изпускай човека от квадрата!

Той изхвърча навън и хукна към близката площадка, където стояха неподвижно няколко чудновати по формата си самолети и големи експедиционни всъдеходи. Един от техниците се опита да му пресече пътя, но той го сграбчи под ръка и го помъкна със себе си. След него запъхтян тичаше Лазов.

– Ей, Еди! Мене няма ли на вземеш?

– Идвай – викна Бентам, без да се обръща. – А ти, другарю – каза той на техника, – бягай събери другите и пригответе моя всъдеход! Трябват ми въжета, пики, железни куки и чук. И една носилка сложете!

Те бяха стигнали вече до всъдехода, когато един едър рус мъж, който носеше над джобчето на блузата си златната значка на ЧС, приближи мълчаливо до тях.

– Кажете да насочат пеленгатора¹ към връх Улмер. Ще летим нататък! – продължаваше разпорежданията си Бентам.

– Защо ще летите нататък, другарю Бентам? – попита любезно представителят на ЧС. – Нали знаете, че ви е забранено? Имате ли разрешение?

– Махнете се от главата ми с вашите разрешения! – избухна геофизикът. – Аз открих човек. разбирате ли? Човек открих, а вие разрешение ми искате.

Представителят на Човешката сигурност се усмихна спокойно:

– Никак не сте любезен, другарю Бентам. И Диоген навярно не би крещял така, ако би открил човека, когото е търсел със свещ. А при това той е живял в една варварска епоха.

– Приятелю – сниши гласа си Бентам, но тонът му беше убийствено язвителен, – скъпи приятелю, моля ви, не ме задържайте с вашето блестящо остроумие! Предстои ми важна работа. Открихме човек сред ледовете, трябва па го приберем. Човек от миналите епохи.

– Но защо не обаждате в спасителната служба? Аз ще съобщя...

– Та не разбирате ли, той е умрял преди стотина години. Какво ще го спасявате? – засмя се Светозар, който стоеше до тях.

Мъжът със златната значка се сконфузи и бавно прибра в чантата си малкия предавател, който бе успял вече да настрои на вълната на спасителната служба.

– Значи така? Умрял преди стотина години? Но това е интересно. Ще дойда и аз с вас. Все пак трябва да има хора от ЧС.

– Това е вече друго – тупна го Бентам приятелски по рамото. – От такъв мъжага като вас ще имаме нужда. Хайде качвайте се в машината!

След няколко минути всъдеходът потрепери леко, зад кабината се показва голямо витло, което бавно издигна стоманеното му туловище нагоре. На стотина метра височина заработиха газовите турбини. Малките сгъваеми криле се разгнаха, витлото се откри отново в своята кутия и машината, която много приличаше на едър кашалот, се стрелна в замък-лекото небе.

– Знаеш ли какво значи това откритие? – говореше Бентам възбудено на приятеля си. – Един истински, напълно запазен човек от миналите столетия. Антрополозите ще ме носят на ръце, като им го предам.

– Не разбирам защо се вълнуваш толкова? – усмихна се Лазаров. – Има много балсамирани хора отпреди 200 – 300 години. Виж, ако е от неотдавна, да! Но не ми изглеждаше така. Дрехите му бяха твърде модерни.

– Прав си. Поувлякох се малко. Но все пак много се радвам, че намерихме най-сетне и ние нещо в нашия район.

– Да, наистина...

Двамата мъже замълчаха, Мислите им бяха далеч напред към човека, който лежеше върху скалата, мъчеха се да разгадаят тайната на неговата странна смърт сред безлюдните брегове на този далечен край. Кой ли беше този храбрец и какво го беше изпратило тук на хиляда километра от цивилизацията? Бентам

упорито ровеше в паметта си прочетеното върху експедициите на Елсуортовата земя, но не си спомняше за някакъв загинал участник.

Русият шведец, такъв беше човекът със златната значка, седеше на седалката зад тях, ала непрекъснато се надигаше, за да поглежда през рамото на Светозар към екрана на инфрачервения далекоглед, макар там да не се виждаше нищо друго освен еднообразието на морските вълни.

– Гледай! – Бентам посочи екрана. – Вече сме над шестия континент. Гледай и се радвай! Малцина са имали досега щастието да го видят.

Всъдеходът се носеше над голи скалисти хълмове, по които блестяха още нестопени глетчери, над обширни долини, запълнени с мътна пенеста вода. Успоредно с него летеше една от торпилите на Одон, която имаше задачата да ги заведе до мястото, където трябваше да кацнат. Монголецът продължаваше спокойно да седи пред пулта си, но тесните му зорки очи наблюдаваха сега и полета на малката експедиция.

– Вдигай високо, приближавате хребета! – изкомандува той.

Гласът му се понесе от малкия микрофон на пулта към предавателя на летището и оттам през облаците догони ушите на летеца, който управлява въздехода. Скоро стрелката на висотомера затрептя на 4000 метра. Под машината се разстла дивият зъбер на хребета, чийто най-висок връх носеше странното име Мария Луиза Улмер, останало както повечето названия на местности в Антарктида от миналите векове и загубило сега своя смисъл.

– Внимание! – долетя отново гласът на монголеца. – Намирате се над върха. Гледай „окото“!

Торпилата беше минала над всъдехода и лъскавото ѝ отражение изплува върху екрана на далекогледа. Така, както се носеше сред гъстите бели облаци, тя много приличаше с късите си, но широки колкото две трети от тялото ѝ криле, на онези океански риби, които имаха чудното умение да изскачат от вълните и като птици да прелитат на малки разстояния. Сега тя внезапно забави хода си, направи един кръг и леко се спусна надолу. Всъдеходът послушно я следваше. Върху стъклото на екрана летецът внимателно оглеждаше мястото, което Одон им определяше за кацане. Беше една не много широка и сравнително равна скала, каквито рядко се срещат сред тази планина от вулканичен произход.

– Приземявай! – викна Бентам.

Пилотът натисна един бутон и шумът на газовете в дюзите постепенно утихна. Едновременно с това горното витло автоматически влезе в действие и бавно заспуска машината към скалата. Лек тласък... и те бяха пристигнали. Бентам се изправи, след него Светозар.

– Хайде – рече той весело, – на тази земя никои не е стъпвал до днес. Да извършим този исторически акт!

Той хвана дръжката на вратата и в същия миг усети как всъдеходът се заклати. Погледна към пилотското място, отвори уста, ала не успя да извика...

Извика Одон, извикаха и няколко асистенти, които стояха пред големия екран в залата на остров Шарко. Те ясно видяха как скалата, върху която беше кацнал всъдеходът, се олюля, как се откъсна и с грохот се свлече надолу. Носила върху себе си

хилядолетия наред ледове и сняг, тя беше се просмукала от влага при рязката промяна на температурите и сега не издържа тежестта на машината. Заедно с нея всъдеходът неудържимо полетя в пропастта, като се преобръщаше и раздробяваше камъните с металната си броня. После се изгуби в мътните води на езерото, което запълваше дъното на пропастта.

(Следва

¹ Уред, който чрез радиовълнови сигнали показва пътя на самолетите при лоша видимост.

АТОМНИЯТ ЧОВЕК

Научно-фантастична повест

Любен Дилов

(Продължение от бр. 2)

Одон запази самообладание И докато другите се спуснаха с изплашени викове да организират спасяването на другарите си, той отново закова очи на екрана. Скоро още една от торпилите закръжи над мястото, дето беше потънал всъдеходът. „Ако не са отворили вратата, няма голяма опасност“ – мислеше той, но от челото му се стичаха едри капки пот и мокреха побледнялата кожа върху издадените му скули. – „Дано само не са се убили при падането! Колко пъти се преобърнаха само, колко пъти... Аз съм виновен...“

Изведнъж над водата лъсна стъкленият купол на всъдехода. Той бе удържал. Показа се и част от едрото туловище на машината. Тя се завъртя на място, бурно клатушкана от водите на един огромен порой ледникова вода, който наблизко се излизаше в езерото.

* * *

Единствен шведецът бе успял да легне в креслото и хванал се здраво за дръжките, с нечовешки усилия беше се предпазил от сериозна контузия. Щом всъдеходът спря във водата, той се изправи внимателно и се огледа. През стъкления калпак се виждаше вода и синьо небе. За щастие машината бе успяла да изплува и сега безпомощно подскачаше по вълните. Шведецът беше спокоен и разсъдлив човек. Той бързо съобрази, че няма опасност да бъдат завлечени нанякъде, защото езерото беше

затворено, и веднага се зае да помогне на пострадалите си другари. Бентам и Лазов лежеха в безсъзнание, ала той не откри никакви сериозни наранявания. Само лявото слепоочие на геофизика беше одраскано и от него се стичаше тънка струичка кръв. По-тежко се оказа положението на пилота. Той беше дошъл на себе си, но изглеждаше да има счупено ребро, защото изпитваше силни болки в дясната страна на гръдния кош. Шведецът намери аптечната здрава и скоро заби иглата на спринцовката във вената на пострадалия. Както всички служители от организацията „Човешка сигурност“ и той имаше твърде солидни медицински познания. След като облекчи по този начин болките на пилота и му сложи още една, укрепваща сърцето инжекция, той измъкна Бентам и Лазов изпод седалките, където беше ги запратил последният удар, положи ги на пода и заподнася под носовете им шишенце амоняк.

Геофизикът се събуди пръв. Огледа с помътнели очи разнебитената вътрешност на всъдехода, попипа превързаната си глава, после се надигна и весело се усмихна на шведеца.

– Здравей, Ч. С.! Каква стана тя? Къде сме?

– В някакво езеро под върха. Плаваме.

– Аха! – Бентам стана и с охкане протегна контузените си крайници. Ненадейно той съгледа своя гост да лежи блед и неподвижен и коленичи разтревожен до него.

– Светозаре, приятелю...

– Не се свестява – каза загрижено шведецът. – Страхувам се да не е силно мозъчно сътресение. Да опитаме с изкуствено дишане! Хванете ръката му!

Той клекна зад главата на Лазов и почна ритмично да движи отпуснатите му безволеви ръце нагоре и надолу покрай тялото, като постепенно увеличаваше бързината на свиванията. От предната част на кабината се чуваха охканията на пилота. Всъдеходът продължаваше да се мята из водовъртежите. Вълните го подхвърляха, разбиваха на хиляди пръски гребените си в неговия купол. Непрестанното люлеене много пречеше на двамата мъже, но плувнали в пот, те не прекъсваха нито за миг своите усилия, въпреки че ръцете им отмаляваха, а и следите от ударите бяха все още твърде болезнени. Едва след десетина минути Лазов въздъхва тежко веднъж, два пъти, изпъшка мъчително и вдигна бавно клепачи.

– Хей, Светозаре – зарадва се Бентам. – Хайде ставай! Аз изпълних обещанието си.

– Какво има? – попита шепнешком младият българин. Погледът му беше все още унесен и неразбиращ.

– Ето езерото, в което ти обещах да се изкъпем. Само че не носим бански костюми. Ще може и без тях, нали? Вероятно на този плаж няма да има жени.

Лазов през болките, които стягаха главата му, си припомни станалото и на лицето му трепна безпокойство. Той усети и странното движение на машината.

– Плаваме ли? Чувствувам се като разглобен...

– Няма ви нищо – успокои го шведецът. – Полежете тук, докато ви попремине! Ето малко вода, пийнете!

Той му подаде санитарната бутилка, направена от нечуплива и еластична материя.

– Сега да се запознаем с положението и да внесем малко ред в къщи – рече неуморимият Бентам. – Не обичам безпорядъка, а може и гости да ни дойдат.

Той притежаваше изключително хладнокръвие, създадено в спорта и странствуванията из планините, където често го водеше професията му. А и най-тежките изпитания не можеха да убият жизнерадостната му шеговитост.

Двамата с шведеца внимателно запреглеждаха машините и апаратурата. След малко към тях се присъедини и Светозар. Много от по-фините инсталации бяха изпочупени. Дюзите не работеха, не работеше и витлото за издигане с отделния мотор, чиято кутия беше жестоко сплескана от камъните. От свързочните апарати беше останала само една жалка купчина счупени стъкла и изпокъсани жици.

– Хм, дано са ни открили! – смутолеви загрижено Лазов. – Иначе е възможно да влезем в страниците на историята като героични жертви на великото преобразяване на Антарктида.

– Чакайте! – светна лицето на шведеца.

Той отвори бързо чантичката си, която неизменно висеше през рамото му, и извади малкия предавател. Огледа го – беше здрав. Измъкна сгъваемата антена и предпазливо отвори горния прозорец на капака.

– Живи сме – литна гласът му в ефира. – Един тежко ранен, останалите са здрави. Намираме се... – тук той се прекъсна, защото в същия миг съгледа торпилата, която мина над главите им и се изгуби в облаците.

– Пращаме летящия кран – зачу се тих отговор от миниатюрния репродуктор. – Друго не можем да пратим, защото няма къде да кацне. Ще издържите ли? Той лети бавно. Едва след три часа ще бъде при вас.

– Добре.. – отвърна шведецът. – Чакаме!

– Всичко хубаво!

– Драги ми Ч. С. – засмя се приветливо Бентам. – Значи вие свършихте най-много работа от всички ни. Аз така не обичам да срещам хора от вашия тип, а ето че тази среща излезе щастлива. Но ние дори не знаем името ви.

– Даг Амер – каза скромно шведецът.

– Приемете сега нашата искрена благодарност, другарю Амер, и кажете какво ще правим през тези три часа? Така ли ще стоим тука като птиченца в клетка? На мен много ми се иска да се поразходя до върха. Ние като че ли забравихме за какво сме дошли.

– Но какво може да се направи? Всъдеходът е повреден.

– Ще опитаме нещо... – Бентам се отправи отново към пилотското място и седна зад волана.

– Проверете и моторите за земно пътуване! – изпъшка раненият летец.

– Лежи спокойно, приятелю! Всичко е наред! – каза Бентам и натисна някакво копче. Лампичката на пулта не светна, обаче след малко едно глухо зумтене мина през металното тяло на всъдехода. Енергия имаше и моторът беше в изправност. Подводното витло, което се задвижваше също от този мотор, беше повредено, ала гъсеничните вериги се завъртяха. Техните стоманени плочки

загребах водата и съвсем бавно придвижиха тежката машина напред.

– Храбра машинка! – зарадва се Бентам. – Даже и с веригите може да плава.

Той насочи носа към близкия бряг, който беше стръмен и осеян с хаотично разпилени едри камъни.

– Не е ли по-добре да останем във водата? – обади се шведецът.
– Оттук по-лесно могат да ни вдигнат.

– Прав сте, Амер! И все пак няма да ви послушам. Не ми се сърдете, но никак не ми се стои на едно място. За тия три часа ние можем много работа да свършим.

– Както искате – вдигна рамене Амер. – Вие сте ръководител тука.

Всъдеходът пръхтеше тежко и едва-едва се приближаваше към сушата. Най-сетне веригите му преодоляха окончателно последния водовъртеж, захрущяха по камъните и се закрепиха здраво на брега.

– Готово, слизай!

Пред очите на тримата мъже се откри великолепната гледка на една дива и страшна в своята девственост природа. Те се намираха на стената на огромен конусовиден кратер, чието дъно беше запълнено от водите на новото езеро. На няколко места по стръмните стени на кратера подобно на водопади падаха буйни, пенливи порои. Високо над зъбатия хребет плуваха върху крилете на бързия вятър бели кълбести облаци и техните сенки пъплеха като грамадни допотопни чудовища по скалите. Изкуственото слънце не се виждаше, ала хората веднага почувстваха палеция

му дъх. Въздухът беше толкова влажен и топъл, че се дишаше трудно и потта веднага залепи тънкото бельо по гърбовете им.

– Ужасна горещина! – намръщи се Лазов. – Чувствавам, че се топя като снежен човек. Още малко и от мен ще остане само една локвичка вода. Имайте предвид, че човешкото тяло се състои от 70% вода и се съобразявайте с този факт!

– Процентът у тебе може да е и по-голям! – отвърна заядливо Бентам, докато се събличаше. Тялото му, навлажнено от потта, лъсна с атлетическото си телосложение като бронзова статуя на олимпийски състезател. – Предлагам да отидем до човека. Може би ще успеем да го свалим. Така ще спестим ново идване.

– Хм, доста е стръмно – погледна към върха шведецът. – Но ако решите, ще дойда с вас.

До мястото, откъдето бяха паднали, нямаше повече от сто метра, ала пътят им трябваше да мине по склона на една страховита урва, осяяна с мокри и трошливи камъни. Геофизикът беше опитен планинар. По негово указание те се завързаха един за друг с тънко въже, направено от изключително здрава синтетична материя, въоръжиха се с по един алпийски бастун, взеха куките и чукчето и поеха нагоре. Пръв, като внимателно опипваше камъните, тръгна Бентам. След него по следите му стъпваше Светозар, а едрият шведец влачеше накрая и носилката. Трябваше често да спират. Горещината и хлъзгавите скали изискваха много усилия за всяка крачка. Врџ Улмер не искаше така лесно да се даде на своите първи покорители. А те с голите си запотени тела представляваха една твърде странна картина на фона на тази необузdana природа.

– Забравихме нещо важно – каза Амер, когато тримата се събраха отново при една от многобройните почивки. – Ако не маски, то трябваше да вземем поне по една кърпа за нос! Трупът навярно много се е разложил!

– Наистина – призна Бентам. – Но да се върнем е изключено! Още малко остана до горе.

Скоро те стигнаха до мястото на коварната скала, която ги беше пратила в езерото, и когато се изправиха облекчено, за да се огледат, веднага зърнаха на двадесетина крачки встрани трупа на човека, който все така невъзмутимо лежеше до самия край на пропастта. Над главите им като изневиделица се появи с тихо свистене една от торпилите на Одон. Тримата размахаха ръце. Чудната машина направи малък кръг и смешно се заклати, сякаш не одобряваше постъпката им.

– Хей, Одон! – провикна се Бентам. – Какви са тия фокуси? Много здраве на всички приятели!

– Той нали ни чува сега? – попита Светозар.

– Да. За съжаление разговорът си остава обаче едностранен. Научих, че работят върху нови „очи“, които ще могат и обратно да предават. Представят ли си: появява се ненадейно пред теб една такава машинка и ти казва: „Здрасти! Как се чувствуваш?“ И ти трябва съвсем сериозно да ѝ отговориш: „Благодаря, добре съм“, защото иначе ще бъде неучтиво.

Приятелите весело се засмяха. Но шведецът се намръщи:

– Другари, наблизо има мъртвец. Да уважим поне паметта му! Човекът е загинал като герой...

– Да. Забравихме – каза с извинителен тон Светозар. – Но да вървим при него, ако сте си починали!

Бентам се спусна бързо напред и другите не успяха да го догонят, така сръчно и ловко скачаха опитните му крака по скалите. Когато стигнаха, геофизикът беше вече клекнал над трупа и го гледаше съсредоточено.

– Какво има? – прошепна запъхтян Лазов, като се мъчеше да не диша така шумно.

– Млад човек – каза Бентам.

Ръцете му бързо и нетърпеливо забъркаха в джобовете на умрелия. Извадиха оттам изгнила кърпа, ръждясал нож, дребни металически монети. Върнаха всичко на мястото му. Най-сетне измъкнаха от един вътрешен джоб на странната му мушамена дреха голям кожен портфейл. Две-три мокри снимки с избледнели образи, сбръчкани от влага банкноти, бележник, паспорт. Това беше съдържанието на портфейла.

– Ето! – възкликна тихо Бентам. – Джими Хари Кук. Роден на 19.8.1926 година. Жител на Нюйорк. Американец. Земляк значи. Но какво прави тук? – Геофизикът замислено вдигна глава. – Джими Кук? Това звучи твърде познато. Джими Кук? Ха! Атомният човек! Да, той е. Атомният човек.

– Какъв човек? – попита шведецът и се наведе през рамото му.

– Атомният човек.

– Хм, че какво му е атомното? Слушайте, другарю Бентам, та той съвсем не мирише!

Бентам погледна шведеца, погледна трупа, пое дълбоко въздух през носа и върху лицето му се откри силна изненада.

– Хей, Амер! Вашата прекалена грижа за носа този път направи едно забележително откритие. Наистина това е твърде странно!

Той опипа дрехите на загиналия – съвсем сухи. Огледа скалите наоколо. Те бяха изпръхнали, което означаваше, че трупът вече доста време лежи открит под силното изкуствено слънце. Разкопча няколко копчета, които се откъснаха от изгнилите конци, и пъкна ръката си под долната риза. Гръдните мускули бяха меки, отпуснати, топли като у заспал човек. Сложи ухо върху гърдите му, ала вътре не се долавяше никакво движение.

– Странно, много странно! – повтори геофизикът озадачен. – Да речем, че топлината на тялото е от слънцето, но да няма разлагане при тая страшна горещина – това е просто изумително. Наоколо всичко е почти сухо. Значи слънцето го пече най-малко от десетина часа. Не мога да си обясня...

– Еди – обади се предпазливо Светозар. – Ти сам ми казваше, че във въздуха над Антарктида не са открити никакви бактерии. Силният студ преди и силната горещина сега...

– Да – изправи се Бентам, защото краката му бяха изтръпнали от продължителното клечене. – Това трябва да е. Изглежда тук не са се появили още гнилостните бактерии и Атомният Джими е имал щастието да остане неразложен. Прекрасно, нали? Нашите учени ще се радват много на такова откритие. Трябва обаче веднага да им съобщим.

– Еди, но какво означава това име? Ти отгде го знаеш?

Бентам извади от джоба си един малък фотоапарат. Докато правеше снимки на трупа и околните скали от всички страни, той разказа, че неотдавна, като се ровел из много стари вестници и

списания, за да търси нещо, писано за Антарктида, прочел в един нюйоркски ежедневник, че техният сътрудник Джими Кук, наречен Атомният човек, изчезнал безследно при опитите с водородни бомби в Антарктида.

– Бях забравил за него – каза геофизикът, като отново прибираше апаратчето. – Не пишеше в кой край на континента е станало това и никога не съм предполагал, че ще го намеря в нашия район. Но нека се опитаме сега да го свалим до въсхода.

Те внимателно положиха трупа върху носилката и здраво го превързаха. След това прикрепиха едно въже отзад и две на предните краища на носилката. Бентам и Светозар хванаха предните въжета и бавно тръгнаха надолу. Като държеше изпънато задното въже, шведецът предпазливо заспуска тежкия товар зад тях. Носилката леко се плъзгаше по сипея, но Бентам често трябваше да измъква предния ѝ край, заседнал пред някой голям камък. Пътят надолу се оказа още по-тежък. Краката трудно намираха опора и докато отначало тримата весело се шегуваха, когато някой от тях трябваше принудително да седне върху камъните, то с умората паданията така зачестиха, че скоро желанието им да се смеят изчезна и намръщените им лица ясно говореха колко неприятно им действуваше това съприкосновение с острите камъни. При това задухът в този огромен скалист котел, захлупен отгоре с влажния капак на облаците, свиваше гърдите им в нетърпимо гореща преса. Дори Бентам, неуморният шегобиец, престана да се обажда, защото осезаемо чувствувахе как силите му го напускат. Езерото и въсходът край него изглеждаха така близко, сякаш ако протегнеш ръка, ще ги достигнеш, но пътят

водеше през много сипеи и много ронливи скали, които караха Лазов мислено да проклена минутата, в която беше забелязал върху екрана този тайнствен Атомен човек. Ала все пак и той като другите мъжествено понасяше всички трудности на това, както му се стори, безкрайно слизане. Те бяха силни мъже, чиито мускули бяха закалени в спорта, чийто дух притежаваше устойчивостта на здравия и уравновесен характер. И колкото и мъчително дълъг да изглежда един такъв час, той си остава час и като всеки период от време неминуемо стига до своя край.

Уф! – въздъхва Бентам, когато най-сетне спря до въсхода и изтри с длан челото си. – Ще го запомня този Атомен Джими. Ако не аз, то задните ми части сигурно още дълго не ще го забравят.

Голите им тела бяха мокри, като че ли току-що излизаха от езерото. Гърдите им дишаха тежко и прекъснато, ала те побързаха да настанят носилката в багажника на въсхода. После сами се скриха в кабината, където горещината беше значително по-малка, макар климатичната инсталация да не работеше, разбила се при падането. Летецът спеше. Амер допря ръка до лицето му.

– Може би е само контузен – каза той шепнешком. – Дано няма нищо счупено.

Бентам погледна към небето.

– Нашите приятели би трябвало да дойдат вече. Амер, обадете им се пак!

Шведецът сръчно нагоди малкия си телеприемател и скоро из диктофона заговори непознат глас:

– След няколко минути са при вас. Пригответе се. Затворете добре кабината! Сигнали не е необходимо да давате. С тях лети едно „око“.

Още гласът на човека от спасителната служба не беше заглъхнал, и над главите им връхлетя силно ръмжене, сякаш връз тях се спускаше някакъв огромен разярен звяр. Бентам затегна бързо ръчката на изходната врата. Тримата залепиха лица до стъклото на купола и видяха как през облаците над езерото потъна бавно грамадното туловище на един от онези въздушни кораби, познати като летящи работилници и кранове. Той слезе ниско, съвсем ниско. Големите витла зареваха още по-силно и заковаха машината неподвижно на около пет-шест метра над въдехода. Долната част на летящия кран се отвори. Едни гигантски стоманени ръце се спуснаха с трясък, спряха за миг, разтвориха се, после с изумителна за тази тежка машина внимателност подхванаха въдехода и като малко птиче го скриха в железните си лапи. Издигнаха го леко нагоре и влязоха заедно с плячката си в зиналия тъмен отвор. След минута спокойно и невъзмутимо големият вертолет се дигна отново към облаците и сякаш през това време не беше ставало нищо, пое обратния курс.

Долу езерото все така мятеше неспокойните си води, пороите свличаха в него своите буйни гриви, а скалите се пукаха под влажната горещина, с която всемогъщият човек беше разбудил техния хилядолетен зимен сън.

(Следва)

АТОМНИЯТ ЧОВЕК

Научно-фантастична повест

Любен Дилов

(Продължение от бр. 3)

Трета глава на повестта разказва за жизнения път на американския журналист Джими Кук. Родил се в Чикаго в семейството на богат притежател на ресторант, той живее в охолство до деня, в който семейството му става жертва на домогванията на една гангстерска банда. Джими остава сам, без средства на улицата. Започва кариерата си в Нюйорк като помагач на ваксаджиите. После става платен лъжесвидетел при позорните процеси на макартистките комисии за разследване на антиамериканска дейност. Проявил се като „специалист“ по борбата с комунизма, той бива назначен за редактор в един голям ежедневник. Започва дори да пише книга против комунизма. Между другото пише и статии по популярни въпроси на атомната техника, които подписва с псевдонима АТОММЕН – атомен човек. Редакцията го изпраща да отрази опитите с водородна бомби, които се провеждат в Антарктида. Успокоен от това, че е погълнал голямо количество широко рекламираните таблетки против лъчева болест, той непредпазливо отива много близко до мястото, където ще се извърши експлозията. Взривната вълна го помита и той попада под разместилите се ледове. Около 200 години по-късно, при разтопяването на ледовете чрез изкуствени слънца, той бива

открит от научни работници от наблюдателницата на остров Шарко.

Добре дошъл, Джими Кук!

В обширната зала беше тихо и прохладно. Бентам погледна ръчния си часовник. Какъв ден е днес? В малкото каренце на циферблата стоеше: вторник, 25. XI. 2151. Значи почти двеста години е пролежал под ледовете? Той отново спря поглед на човека, който лежеше неподвижно върху бялата лабораторна маса.

Загледа се в тъмното синкаво лице. Имаше хубави черти и вероятно този момък е бил някога интересен човек. Да, а сега е останка, изкопаемо от миналите векове...

Навън пред вратата на лабораторията отново зашумяха множество гласове. Влезе Светозар, ядосан и зачервен.

– Слушай, Еди! Не мога да се разправам с тези журналисти. Страшно невъзпитан народ!

– Защо ще се разправяш? Просто няма да пускаш никого, докато не дойде комисията.

– Но как? Обяснявам им, правят се, че не разбират. Знаят само едно: техен дълг пред обществото било колкото се може по-скоро да го информират за всяко интересно събитие.

– Горкият Джими – рече Бентам в тона на предишните си мисли.
– Остава му поне утехата да бъде едно интересно събитие. А ти, приятелю, все пак не пускай никого! Ако стане нужда да се боксираш, повикай и мен! Знаеш, че обичам бокса. И не давай никакви обяснения!

Светозар поклати безнадеждно глава и се упъти към изхода, където глъчката беше се усилила. Внезапно вратата се отвори и няколко души влязоха едновременно в лабораторията. Зад тях напиреха още хора с филмови и фотографически камери в ръце.

– Но, другари, моля ви се! – викна отчаяно Светозар.

– Ние сме от Москва – отвърна един възрастен мъж, чиито коси бяха необикновено буйни и на къдрици падаха почти до раменете му. Той протегна ръка на слисания Светозар, после с бързи крачки приближи до лабораторната маса. Светозар се спусна към вратата и енергично я затвори под носа на групата журналисти, които продължаваха да изразяват шумно своето възмущение.

– Много е топло тук – каза човекът с буйните коси. – Веднага да се промени температурата!

Той съблече горната си дреха пред очите на недоумяващия Бентам, свикнал вече с новия климат на Антарктида. Неколцината мъже, които следваха възрастния човек, направиха същото, после разтвориха донесените куфари и заизваждаха от тях бели силонови престилки, маски, различни апарати, купища инструменти. Докато Бентам успя да завърти контакта на климатичната инсталация, лабораторната зала вече се изпълни с острата миризма на дезинфекциращо средство, с което един от новодошлите пръскаше намерения труп и всички предмети около него. Облечени в престилките, със запретнати ръкави и почти невидими ръкавици, хората от комисията пристъпиха към работа. Съблякоха всички дрехи на загиналия, обляха голия труп с някаква течност, започнаха да го оглеждат. Пръстите им сърчно опипваха мускулите, костите на черепа, на крайниците и гръдния кош, потъваха в мекия корем, за

да доловят очертанията на вътрешните органи. Всички мълчеха напрегнато и само по лицата на медиците се усилваше изразът на нескривана изненада.

– Просто ме обхваща страх – наруши тишината възрастният човек с буйните коси, като дълбоко изпъшка. – През живота си не съм срещал такъв труп. Да предположим, че тук няма гнилостни бактерии, да предположим още хиляди неща, и пак не мога да разбера. Този човек като че ли е умрял преди една минута. Вие какво ще кажете? – обърна се той към по-младите си колеги. Но те само вдигнаха рамене. а изумлението им нямаше нужда от потвърждение.

– Готов съм да отстъпя и титлите си, и всемирната си награда на този, който ми даде задоволително обяснение! — продължи човекът замислено и Бентам едва сега се сети, че това е световно известният физиолог академик Северски, един от малцината носители на всемирната награда за медицина, чийто образ той неведнъж бе виждал на екрана на своя домашен телевизор, по вестниците и списанията. Московчани бяха навярно и другите, защото предпочитаха да говорят на руски.

– Вие сте академик Северски, нали? – попита Бентам, зарадван от възможността да се запознае с големия учен.

– Да, уви – отговори Северски с – небрежна шеговитост. – Сега обаче това няма никакво значение. Вие ли открихте трупа? Какво знаете за него?

– Малко. Загинал е при опитите с водородни и атомни бомби. Журналист. Изглежда не е пострадал пряко, а само е попаднал някак под ледовете.

– Дали не се дължи на облъчването? – зададе Северски колеблив въпрос по-скоро на себе си, отколкото на другите. – Невъзможно! Действието на почти всички видове лъчи е изучено доста добре.

Колегите му отново вдигнаха рамене. В лабораторията цареше напрегната тишина. Този труп представляваше за тях такава загадка, че всеки неволно очакваше да се случи нещо ей така, изведнъж, макар да съзнаваше, че не може да се случи нищо извън това, което те сами биха направили.

– Другарю Северски – възкликна ненадейно един от по-младите му сътрудници, който имаше много светли очи и дръзко, почти момчешко лице. – Вижте как странно е желирана кръвта!

Той беше направил на крака на загиналия, близо до стъпалото, съвсем малък разрез и леко натискаше с пинцета кожата. От разреза се изцедиха няколко капки необикновено гъста, но ясночервена като нормална артериална кръв течност. Всички наведоха глави над крака.

– Да-а-а – проточи академикът и отметна с глава дългите си коси. – Кажете, какво мислите вие, другари! Хайде, докторе, да чуем твоята хипотеза!

– Нямам никаква хипотеза – отвърна младият учен и както лицето, така и гласът му беше по момчешки смел и звънък. – Но аз бих му прикачил изкуствено сърце, бих се опитал да разреда кръвта, бих я източил под налягане, след това ще му пусна нова кръв, ще впръсна пет ампули комунин Д и ще чакам той да ми каже: „Добър ден, докторе!“

– Хубаво нещо е младостта – каза усмихнат Северски. – Зная, докторе, че ти си съживил не един Мъртвец, но мисля, че има разлика дали той е умрял преди ден-два, или преди двеста години.

– Вие сам признахте, че изглежда като да е умрял преди една минута.

– И сега признавам, но все пак...

Замълчаха отново, потънали в трескави догадки и предположения. Само младоликът доктор като че ли не можеше да мисли спокойно с отпуснати ръце.

Той откъсна внимателно парченце кожа от разреза на крака и я лепна върху едно стъкълце. Извади от своя куфар портативен микроскоп с електронен екран и постави в него препарата. На екрана светнаха няколко уедрени клетки човешка тъкан.

– Изумително! Ето, другарю Северски, напълно нормална клетка! Нито следа от замръзване. Водата не е заледена, а желирана. Протоплазмената обвивка – здрава.

– Хъм – Северски дълго се вира в микроскопа, после погледна към Бентам не без известно подозрение. – Кажете, другарю, наистина ли намерихте този труп под ледовете?

Геофизикът неволно се изчерви.

– Но как може, другарю Северски? Нима мислите, че...

– Не, моля ви се, аз не искам да ви обидя. Всичко това е така необяснимо и загадъчно, нали разбирате? Тогава, другари – обърна се той с колебание към колегите си, – не ни остава нищо друго, освен да предположим, че... Простете, мен просто ми е трудно да го изрека... Че тук се касае за един необясним засега случай на анабиоза.

– Точно така! – потвърди звънко младият доктор. – Всички признаци говорят за това.

– Невъзможно! – възкликна един, мургав мъж, в чиято възжълта мургавина се долавяше недалечно родство с някои представители на китайската раса. – Повече от двеста и петдесет години учените се занимават с анабиозата. Доказано е недвусмислено, че естествената анабиоза при по-висшите същества е въобще изключена.

– Няма невъзможни неща! – каза вече по-твърдо Северски. – Защо, професоре, не предположите, че под влиянието на излъчванията или на нещо друго, ние не знаем сега какви бомби са били, в каква степен е облъчен, не знаем как точно е настъпила смъртта, в какво състояние се е намирал... Защо не предположите, че е настъпило именно това, което ние напразно се стремим да постигнем вече толкова време? Ако можеше да възкресим този човек, той би ни казал вероятно интересни неща, които ще доведат до ново голямо откритие. Но струва ми се, че и така ще го направим, като изучим добре трупа. Та вижте, нима всичко това не ви прилича на истинско анабиотично състояние?

– Не зная, може би... – измънка професорът. – Нека проверим състава на кръвта, нека видим добре кръвните и мускулни клетки!...

– Другарю Северски – намеси се с юношеска възторженост младият доктор. – Позволете да опитам! Дори нищо да не стане, трупът няма да се повреди от това.

Старият учен се усмихна:

– Чувате ли го как само се изразява този млад човек? Дори нищо да не станело. Вие, момко, като че ли не допускате тази

възможност? – лицето му изведнъж стана сериозно. Други мисли бяха прекъснали снизходителната му насмешка. – Естествено, би могло да се опита. Но докато го пренесем до Москва или дори в най-близката клиника на Огнена земя, вероятно ще стане още по-късно. Ако имаме анабиотично състояние, смъртта при тези неподходящи условия е въпрос на минути.

– Аз бих могъл и тука. Всичко най-необходимо нося със себе си. Ей сега ще изтичам до колата.

Северски отвори уста да го спре, но хирургът беше изхвъркнал вече навън.

– Е – каза той, като вдигна победен ръце. – Не ни остава нищо друго, освен да се приготвим да му асистираме. – Той огледа критично голямата лаборатория, която беше предназначена за съвсем други научни цели. – И тука може. Каквото и да направим, пакост поне няма да бъде.

След десетина минути само лабораторията заприлича на истинска операционна зала. Петимата учени от Москва с помощта на трима местни лекари намазаха, целия труп с летлива ароматична течност, разопаковаха големите стъкленици с кръвна плазма и биологичен разтвор. Малката подвижна масичка, привлечена до главата на загиналия, се покри с безброй лъскави инструменти.

– Пригответе комунина! – викаше тихо, с привичен делови тон младият хирург, който обаче само на вид беше млад. – Трябва ми облъчител. Има ли?

– Има. Донесоха го – отвърна един от местните лекари.

– Слушайте, Зинов! – каза глухо през маската си академик Северски, като видя, че хирургът избираше в дезинфекционния барабан един по-едър скалпел. – Опитайте по-напред само с разреждане на кръвта! Нека пробваме и сърцето му!

– Прав сте, другарю Северски.

Хирургът сръчно инсталира апарата за преливане на кръв, изпъна прозрачната му еластична тръбичка, срязва широката синкава вена на ръката на загиналия и полека напъха в нея тръбичката. В дясната ръка забодде само една контролна игла, след това включи апарата. Стрелката на малкия манометър затрептя. По тръбичката бавно затече прозрачна течност.

– Сложете още две ампули комунин в разтвора! Дайте сега облъчителя!

Двама от асистиращите привлякоха до масата високия статив на облъчителя, който приличаше на обърната надолу метална вана с размерите на човешкото тяло, и го закрепиха на около един метър над трупа.

– Пускай!

Само едва доловимо зумтене показа, че облъчителят е влязъл в действие. Ала от вътрешната страна на неговия коритообразен корпус се заизливаха невидимите лъчи, които проникваха през кожата до последната клетка на тялото и там се превръщаха в живителна топлина.

– Увеличавам налягането – каза хирургът.

От вената на дясната ръка през контролната игла капнаха няколко капки, а след известно време те зачестиха и се превърнаха

в тънка струйка кръв. Мургавият професор подложи там една голяма стъклена колба. в

Минутите и часовете минаваха в напрегнато мълчание. По челата на учените заблестя пот. Зинов гледаше разтревожен съда със специалния разтвор, които беше почти празен.

– Дайте кръв! – реши той изведнъж. – Три литра. Но пригответе повече!

Професорът поемаше вече четвъртата колба, пълна с изтеклата от вената кръв. Тя беше станала по-рядка и по-червена. Той сипваше в колбата консервиращ препарат и бързо запечатваше. Тя щеше да послужи за много и много изследвания.

– Още! – викаше нервно хирургът. – Още! Усилвай облъчването! Две ампули комунин Д!

Комунин! Едно велико откритие на човешкия ум, създадено по времето, когато човечеството усилено изграждаше комунистическия строй и получило заслужено неговото име! Универсално средство за общоклетъчно стимулиране на организма. С няколко свои разновидности то отдавна беше станало неотменен спътник в живота на човека. Комунин А се впръскваше още в кръвта на новороденото. Той предизвикваше бързо и хармонично развитие на детето. Комунин В влизаше през всеки седем години чрез задължителна ваксинация в клетките на човека и правеше хората по-устойчиви на зараза, значително по-едри от хората на предишните векове, и заедно с коренно променените битови условия удължаваше техния живот до 160 и повече години. Под неговото въздействие прочутият талантлив хирург Зинов изглеждаше така млад въпреки своите 40 години, благодарение на

него академик Северски се радваше на буйната си коса, приближавайки края на един щастлив столетен живот. А комунин Д представляваше една забележителна комбинация, в чието създаване бе участвувал и самият Северски, който сега със затаен дъх очакваше да види някакво негово въздействие върху този безжизнен труп. Девет чифта очи напрегнато опипваха тялото на загиналия. Ала по него не се забелязваха никакви промени.

– Напразно! – въздъхва Зинов. – Да опитаме и с изкуственото сърце, другарю Северски!

– Чакай! – скочи ненадейно старият учен. – Разрезът на кръвта кърви.

– Ха!

Това означаваше, че кръвта се е раздвижила и в капиллярите. Академик Северски с необичайна за възрастта му бързина извади из джоба на престилката си малък стетоскоп и допря мембраната до гърдите на загиналия. След него там се залепиха почти едновременно още три такива чувствителни апаратчета, чиито стрелки реагираха и на неуловимите за човешките сетива движения. В зала.та никой не дишаше. Чуваше се само зумтенето на облъчителя. Внезапно лицата и на четиримата надвесени учени светнаха, сякаш някой беше ги осветил със силен прожектор.

– Бие! – ечна гръмкият глас на хирурга така силно, че стъклениците по масата затрепериха.

– Едноо, две... три-и-и – броеше трепкането на мъничката стрелка Северски с разтреперан глас.

– Това е... Това е... – заекваше мургавият професор. – Другари, някога са вярвали в чудеса...

Сега изведнъж всички съзнаха, че са участвували във велико начинание. Беше постигнато нещо, което и най-смелият ум и най-неограничената фантазия трудно можеха да възприемат. Едно сърце, което не беше работило двеста години, сега бавно, с мъка, несигурно, но все пак доловимо отмерваше своите забравени удари.

Бентам стоеше настрани от масата, притискаше с ръце слепите си очи, и гледаше изумен и безмълвен към онова място, където стетоскопите напипваха тихото пулсиране на възкръсналото сърце. Пръв се окопиха Зннов.

– Облъчителя! – викна той. – Свали на 38 градуса!

Няколко ръце се протегнаха бързо към командното табло на статива. В такива моменти човек трудно може да говори, а ръцете му сами търсят работа, която да възвърне неговото самообладание.

– Спокойно, другари! Спокойно, да не го изпуснем! Дайте кислородна маска!

Северски отново се наведе над трупа и с една широка лупа заоглежда внимателно неговата повърхност. Тук-таме по кожата се появяваха малки розовожълти петънца. Те ставаха все по-големи и по-големи, разливаха се към по-нежните места и потъмняваха около ставите. Той бодна силно с една игла бузата на загиналия и мускулът едва забележимо потрепна.

– Нерви! Вижте нерви! – засмя се щастливо старият учен. – Чудеса, майко моя! Чудеса стават и по наше време!

– Достатъчно! – хирургът извади иглите от вените и захвърли с радостен жест тръбичките на трансфузорния апарат. – Останалото ще свършат кислородът и лъчите.

Той превърза вените и малкия разрез на крака, после с въздишка изправи гръб.

– Да поседнем, другари! Какво ще кажете?

С треперещи крака той се отправи към най-близкото кресло. Местните лекари и Бентам бързо примъкнаха още няколко стола близо до масата. Свалиха маските и седнаха, усетили едва сега в отмалелите си мускули тежестта на многочасовото напрежение. Мълчаха, всеки по своему преработващ в съзнанието си чудото, на което бяха станали свидетели.

(Следва)

АТОМНИЯТ ЧОВЕК

Научно-фантастична повест

Любен Дилов

(Продължение от бр. 4)

– Дали и дрехите не са изиграли някаква роля? – обади се един от местните лекари. – Нали видяхте електрическите батерии.

Замълчаха отново.

– Аз си мисля друго! – рече след малко академик Северский. – Дали ще се получи пълно възстановяване на мозъка? Асоциации, памет. Може би ще останат завинаги загубени. А именно това е важното за нас. Иначе ще имаме само един жив труп.

– Ще чакаме и ще видим – каза младият хирург, но в гласа му нямаше тревога, а спокойният звън на чувството за добре свършена работа.

* * *

След като си поотпочинаха малко, като поразискваха повече и след като още веднъж с радостно безпокойство констатираха всички първи признаци на съживяването, учените се съгласиха, че трябва да оставят трупа под непрестанното въздействие на облъчителя и кислорода. Инжектираха нови две ампули комунин, свалиха температурата на облъчването още е няколко десети от градуса и назначиха дежурство. Всички чувствуваха, че имат нужда от почивка, от сън, ала нито един не можа да спи повече от час тази нощ, която следваше извършилото се пред очите им чудо. Рано на другата сутрин, незакусили още, те се събираха отново в

лабораторията. Хиляди предположения бе направил всеки от тях през тази безсънна нощ, десетки теории беше построил и бе отхвърлил и сутринта ги завари все така не наясно по това, което беше станало.

Мускулните рефлексии бяха се усилили. Цветът на кожата бе станал почти нормален и трупът приличаше сега на дълго боледувал човек, изпаднал в дълбоко безсъзнание. Северски свика нов консулт около лабораторната маса. Решиха, че резултатите не бива да се очакват така скоро и доволни от състоянието на чудния си пациент, отидоха да закусят. После академикът, който въпреки напредналата си възраст не можеше да стои нито минутка в бездействие, нареди да се почнат още тук анализите на кръвта, да се опише точно първоначалното състояние на трупа, дрехите, а сам излетя с Бентам към връх Улмер, за да се запознае с мястото, където беше лежал трупът. Там те правиха измервания на температурата, на влажността, геофизикът се мъчеше да начертае схема на разположението на ледовете преди разтапянето им, стараяха се да си представят как е лежал загиналият, та не е смазан от огромната им тежест..Очевидно покривообразната издаденост на скалата беше го запазила от тази участ. Върнаха се късно следобед, изморени и подтиснати от горещината, но приятната прохлада в лабораторията скоро ги освежи.

Другите учени ги посрещнаха развълнувано и тихо, сякаш се бояха да не събудят заспал човек, и веднага заведоха академико при микроскопа и другите уреди, за да му докладват първите резултати.

* * *

Трети ден облъчителят над Джими Кук продължаваше все така своето кротко и спокойно зумтене. А в това време под неговите лъчи бързо, по-бързо, отколкото предполагаша учените, новата кръв разливаше по клетките на човека от ледовете своята буйна живителност, събуждаше ги, носеше храна за техния ненаситен вековен глад. Нервните токове отново пълзяха по своите предишни пътища. Заработваха една след друга жлезите, вътрешните органи. Гърдите бяха почнали леко и равномерно да се вдигат и да поемат кислорода от маската. Човекът се събуждаше от своя двесталетен сън...

Ето бузите му поруменяха, клепките .на очите трепнаха, ала не се отвориха. По безбройните каналчета на мозъчната кора запулсираха нови сигнали. От затворените очи те носеха светлина, от кожата донесоха приятната топлина на лъчите, от гънките на ушния охлюв – непознато зумтене и тихия шум на човешката реч. Интензивно заработиха мозъчните центрове. Свързаха старите връзки, регистрирваха новите усещания, започваха да командуват. Човекът беше се събудил. И ако в този момент учените не бяха заети с един нововъзникнал спор, те може би щяха да забележат как едното око на човека едва-едва се отвори и бързо зае своето предишно състояние. Забеляза го само Едуард Бентам който с неотслабващо любопитство наблюдаваше своето възкръснал откритие. Той веднага доближи, за да се увери, че наистина е видял това първо полусъзнателно движение, ала не посмя да го сподели с другите. Човекът лежеше все така неподвижен и само гърдите му бавно се вдигаха. Геофизикът реши, че така му се е сторило, но той

не беше се излъгал. Той знаеше, че този човек се казва Джими Кук, ала не го познаваше.

А Джими Кук през това време мислеше. Мислеше така, както бе мислил допреди двеста години, когато въздушната вълна на бомбата беше го хвърлила под ледовете. Заедно със способността да мисли беше се върнала у него и предишната му подозрителност. Той още не можеше да си спомни точно какво е станало с него, но съвсем ясно долавяше човешката реч около себе си и затова предпочиташе да не дава признаци на съзнание. Той чуваше разнзвучен поток от неразбрани за нето думи. Говорът беше тих и тук-таме изпъкваше едно меко „вот“ или „харашо“. Изведнъж тези думи се забиха в мозъка му като нажежени игли.

„Руснаци! – потръпна Джими. – Хиляди дяволи! Попаднал съм в ръцете на болшевиките!“

Страхът разтърси тялото му и въпреки изобилната топлина, която се изливаше върху него, накара го силно да потрепери.

– Трепери! – извика наблюдаващият го Бентам.

Учените наскачаха от местата си. Хирургът протегна ръка и поиска да вдигне клепача на недавнашния труп, ала от докосването окото се сви, после „мъртвецът“ отвори и двете си очи. Джими беше разбрал, че никакви преструвки нямаше да му помогнат повече и реши да разчита на щастието си и на своето американско поданство. Като видя пред себе си облечените в бяло хора, той се изненада. Усети своята голота и бавно се приповдигна на масата. Хората го гледаха някак особено, лицата им грееха в нескрито очакване и нямаше ни следа от недружелюбие по тях.

– Добре дошъл, Джими Кук! – каза Бентам по английски и се усмихна весело.

„Знаят ми името – помисли Джими със свито сърце, – Може би знаят или скоро ще узнаят, че съм писал против тях. И тогава... Но как ли съм попаднал в ръцете им? А този прилича на американец. Предател навярно, родоотстъпник.”

Дългото мълчание на възкръсналия човек накара учените да се спогледат загрижено. Но Джими изведнъж проговори, макар това да му струваше голямо усилие. Гласът му бе неузнаваемо тих и прегракнал.

– Къде съм? – попита той с възможно най-невинния тон и изражение,

– В един нов свят – отвърна Бентам.

– Аха – рече Джими, без да прояви учудване и това смая учените. Той знаеше, че горе-долу така ще му отговорят и внезапно го обхвана някогашната дързост, чиято граница в предишния му живот не винаги можеше да се отличи от нахалството. – Е, ги какво ще ме правите сега?

Учените отново се спогледаха и се усмихнаха многозначително. Те бяха решили, че трябва да се отнасят към него по най-предпазливия начин, за да избягнат възможните душевни сътресения, до които би довело някое прибързано обяснение.

– Най-напред ще ви облечем и нахраним – отговори този път академик Северски също на английски. – А после ще видим...

– Мисля, че трябва да ме освободите незабавно – каза Джими Кук сдържано и с достойнство – Аз съм американски гражданин и стоя под закрилата на международните закони.

– Но вие сте напълно свободен! – възкликна Северский. И той, и другите не можеха да предположат какво ставаше сега в гузната душа на възкръсналия.

„Хитро, хитро – помисли Джими. – Винаги съм смятал болшевиките за добри дипломати.“ И продължи гласно:

– А кога мога да замина?

– Закъде бихте желали да заминете?

– За Америка, Нюйорк!

– Разбира се, щом желаете. Но трябва бързо да се посъвземете. Навярно не се чувствувате още добре?

– Защо? – попита Джими. Той едва сега намери кураж да се огледа истински. Видя белите престилки, масата с многото инструменти: – Болен ли съм?

– Сега сте вече добре, но може би силите ви не са се възстановили напълно.

С тяхна помощ Джими слезе от масата и усети една необичайна слабост в мускули и стави. Подадоха му някакви чудновати дрехи, но той взе само бельото и поиска собственото си горно облекло. Докато се обличаше с мъка, през лекото виене на свят мозъкът му още по-трескаво заработи.

Значи той е бил болен? Странно, нищо не си спомня. А може би го лъжат? Може би са си правили някакви опити с него? Той свали марлята от дясната си ръка. Там, където е вената, личеха малки дупчици. Инжектирвали са го с нещо. А единият крак и лявата му ръка са бинтовани и го наболяват. Какво е станало? Изведнъж той си спомни: попадна под ледовете от взривната вълна. Но как са го отмъкнали болшевиките? Техни шпиони вероятно са го спасили и

вместо да го предадат, са го докарали тук. А какво ли са правили с него, докато е бил в безсъзнание?

В залата влезе една висока тъмнокоса девойка и му поднесе голяма чаша с гъста кафява течност.

– Какво е това?

– Шоколад с витамини – обясни предателят, както мислено Джими нарече геофизика. – Подкрепете се.

Джими лакомо изпи чашата до дъно. Течността му се стори необикновено вкусна, а в стомаха му гладът се обаждаше с нарастваща сила.

„Играят ролята на хуманисти – реши той, докато гълташе шоколада. – Добре, и аз знам да се правя на ударен.“

– Та казвате, че мога да замина, когато поискам?

– Естествено, щом здравето ви позволява.

– Мисля, че то ще позволи и веднага.

– Не, сега няма да ви пуснем. Може би утре, в други ден.

– Така значи... – Джими присви очи и ги изгледа предизвикателно, сякаш искаше да каже: сега ще се издадете, драги. – А може ли да се обадя по телефона?

– По какво? – зачуди се Бентам.

– По телефона.

– Телефон? Телефон? Ах, да – сети се геофизикът. – Ние сега имаме визофон.

– Какво е това?

– Същото, само че се вижда с кого говориш.

– Бре – възкликна Джими. – Бих желал да видя това изобретение.

– Заповядайте!

Бентам го хвана под ръка и го поведе към съседния на лабораторията кабинет. Учените мълком се усмихнаха след тях и поклатиха глави.

– Седнете тук! – премести Бентам един стол зад гърба му. – Ето апарата. Тук натискате, тук избирате вълната. Ако не искате да ви виждат, натискате това копче.

Над апарата имаше бял екран с размери двадесет на тридесет сантиметра.

– Че с Америка може ли да се говори с това апаратче? – запита все така недоверчиво Джими.

– Разбира се, може.

Бентам с мъка съдържаше смеха си и напрегнато мислеше какъв изход да даде на това нелепо положение. Дали да изкара шегата докрай? Ясно е, че горният Джими Кук още си живее в епохата на капитализма. Докъде можеше да доведе едно внезапно обяснение? Той положително не би го възприел. Така изведнъж да те преместят след двеста години... Трудно може да се понесе от един нормален човешки мозък.

– Бих желал да говоря с Нюйорк – прекъсна Джими мислите му.

– С кого? – попита по навик Бентам и веднага преглътна. Кашата се забъркваше.

– С 33-58-24.

– Страхувам се, че такъв номер сега няма.

– Как да няма? Сигурен съм.

– Да опитаме – рече колебливо Бентам.

Той натисна един бутон. Екранчето светна, избистри се и на него цъфна румено моминско лице.

– Заповядайте, другари.

– Моля ви, дайте ни номер 33-58-24 от Нюйорк.

– От коя серия?

– Без серия.

– Но, другари – учуди се момичето, – без серия номера въобще няма.

– Виждате ли? – обърна се Бентам.

„Хитро скроено“ – помисли Джими и отвори уста към екранчето, ала девойката го изпревари:

– Кажете името и адреса, аз ще предам в централата в Нюйорк. Ще го намерят. Е, може би ще почакате по-дълго.

Джими не искаше да каже името. Това беше опасно пред този изменник.

– А само по адреса не може ли? – попита той и с изненада констатира, че това момиче говори твърде добре английски.

– Може.

Джими каза адреса на редакцията.

– Това в старата част на града ли е? – недоумяваше девойката, ала все пак тя имаше искреното желание да послужи. – Добре, ще почакате повечко.

Екранът изгасна. „Дяволщина някаква! – изруга Джими на ум. – Но да видим какво ще стане!“

– Нека отидем оттатък – покани го Бентам. – Сигналът се чува.

Двамата влязоха отново в широката лабораторна зала. Учените бяха си отишли. Само академик Северский седеше в едно кресло и ги очакваше.

– Другарю Бентам – обърна се той по руски към геофизика. – Предоставям го на вас. Внимателно! Не допускайте никакви хора при него. Ние решихме да пазим абсолютна тайна пред обществото, докато той разбере и приеме новата обстановка. Настанете го в някой свободен апартамент, храна за тази вечер – лека: мляко и бисквити с калций и витамини. Обяснете му, че трябва веднага да легне да спи. Аз ще дойда утре пак. – Той погледна часовника си и продължи на английски: – Довиждане, другарю Кук. Утре ще ви посетя пак. Желая ви приятна почивка!

– Довиждане – измърмори небрежно Джими. Главата му беше заета с друго. На масичката до мястото, където беше лежал, той видя няколко кутии с латински надпис „Комунин Д“ и множество празни ампули. Тези инжекции на него са ги били. Той изведнъж се сепна. Какво каза този дългокос дядка? Другарю? Подиграват ли се с него тези хора, или искат да го правят комунист? Комунин? Какво е това лекарство? Той никога не го е чувал. Ха, може би това е средството, с което комунистите инжектирват своите жертви, за да ги правят послушни на волята си? Той сам бе писал някога в своите антикомунистически статии за такова средство, но не беше вярвал да съществува. И ето сега то сигурно се намира вече в кръвта му. Боже мой, какво ли ще стане сега? Ала нали той гледаше и чуваше и най-важното, мислеше още нормално, по американски?...

От съседния кабинет долетя звън.

– Визофонът – рече Вентам. – Сигурно е за вас.

Джими, като залиташе, бързо се отправи към кабинета. Геофизикът не го последва, а само викна след него:

– Първо натиснете синьото копче!

Джими се настани пред апаратчето и натисна копчето. На екрана отново се усмихна румената девойка.

– Хайде, Нюйорк! – викна тя и се скри.

Светлината затрептя. Трептя дълго с разноцветни отблясъци и като из бистра вода изплува лицето на непознат възрастен мъж.

– Заповядайте?

– Какво е там? – попита Джими, озадачен.

– Музеят на революцията. Нюйорк.

Джими рипна от стола.

– Хей, шегобиецо, по-тихо, че Маккарти подслушва!

– Моля, какво казахте, другарю?

– Не си прави, казвам, такива глупави шеги, да не си изпатиш!

– Но, другарю, кого търсите вие?

– Какъв адрес имате? – отвърна Джими с въпрос.

– Петото авеню № 8.

– Значи редакцията на „Дейли трибюн“?

– Не, Музеят на революционното движение.

– Идиот! – кресна Джими. – Какви пи дрънкаш?

Лицето на екрана остана за миг изумено, с трепкащи устни, после внезапно изчезна. Джими изгледа апарата и като ругаеше мислено с най-цветистите изрази, които му бяха дали улиците на Чикаго и Нюйорк, се върна в залата.

– Не е хубаво да си правите такива жестоки шеги с мен – каза той с едва сдържана ярост. – Милост не съм искал от вас, но и подигравки не искам.

Бентам се смути.

– Моля ви се, не е подигравка. Как да ви обясня... Нали ви казах, че няма такъв номер? Утре ще разберете всичко. Сега ви трябва спокойствие. Елате да ви настаня и да вечеряте! Хайде, не ми се сърдете!

Джими го изгледа озадачено. „Не мога, нищо не мога да разбера – помисли той, като с несигурни стъпки тръгна до геофизика. – Или всички те са луди, или тяхното лекарство е почнало да действа. За каква вечеря говори, когато навън е слънчево утро?” Той се сети после, че в Русия има краища както в Аляска с много месеци нощ и много месеци непрекъснат ден. Но това са полярните области, а тук е топло като в Калифорния. Не, той решително нищо не разбираше!

Бентам го закара с една малка лъскава и много бърза кола до масивна шестетажна сграда. Изкачиха се с безшумен асансьор до първия етаж и влязоха в един незаклучен апартамент. Дебел, пъстър килим застилаше пода. В стаята имаше приготвено за спане ослепително бяло легло с нощна масичка до него. Две кресла и тъмна писалищна маса бяха в хубава хармония с резедавите тапети на стените. Такива стаи Джими бе виждал в най-луксозните хотели на Америка.

– Заповядайте – подкани го Бентам. – Не ви ли се струва, че е малко задушно? Тук не е живял никой преди.

– Задушно е – отвърна Джими примирен. Той бе решил да не се учудва вече на нищо. Искаше му се по-скоро да остане сам, да събере мислите си.

Бентам отиде до вратата и завъртя един контакт, приличен на контактите за електрическо осветление. В стаята обаче нямаше никакви лампи. Това накара Джими да погледне през прозореца.

Навън беше все така светло, макар слънцето да не се забелязваше, потънало в пенестите вълни на бездънното облачно море. Виждаха се много нови сгради ги широки равни улици. Някъде между тях прозираха синкави парчета вода.

– Всъщност къде се намираме, сър? – попита Джими.

– На остров Шарко.

Джими повдигна леко вежди (какъв ли ще е тоя остров?), но не поиска допълнителни обяснения. Чувствуваше много силна умора и с копнеж се загледа към леглото. В стомаха му се обаждаше глухото ръмжене на глада. Той потъна в едно от креслата и зачака.

– Тук са тоалетната и банята! – посочи Бентам съседната врата.

– Но тази вечер не бива да се къпете!

– Нямам и никакво желание – едва-едва се усмихна за пръв път Джими.

Някой тихо почука. В стаята влезе с поднос в ръка млада и стройна жена.

– Ето вечерята! – рече тя, след като поздрави и остави подноса на нощната масичка. – Моля, утре като се събудите, обадете се да ви донесем закуската. Искайте по визофона ресторанта на Човешка сигурност.

Тя кимна за сбогом, пожела лека нощ и излезе все така спокойна и сериозна.

„Хубава жена!“ – мярна се някъде из съзнанието на Джими, ала очите му бяха вече в купичките и чинийките на подноса. Без да се стеснява, той се нахвърли веднага върху храната, която за голямо негово съжаление се състоеше само от мляко с някакъв по-особен, по-приятен вкус и няколко бисквити.

– Не бързайте! – посъветва го Бентам. – Стомахът ви е изнежен. А сега ще ви оставя и аз. Пожелавам ви приятна почивка и ако имате нужда от нещо, обадете се на мен или на дежурния от Човешка сигурност. Аз живея на горния етаж. Нали научихте как се действа с визофона? Ето го на писалището. Утре ще ви посетя към десет часа. Впрочем, чакайте да ви оставя своя часовник!

– Благодаря, лека нощ! – отвърна Джими с пълна уста. – Извинете моля, какво е това Човешка сигурност?

– Организация – отговори Бентам вече при вратата. – Грижи се за реда и общо за сигурността на човека. Казах ви вече, не мислете тази вечер за нищо! Спете спокойно, а утре всичко ще ви обясним!

– Благодаря! – повтори Джими и се наведе отново над подноса. „Хъм, Човешка сигурност? – помисли той, докато челюстите му лакомо дъвчеха. – Знаем ги тия работи. Пред мене не минават. Човешка сигурност? Значи така са прекръстили тайната си полиция? Опасни демагози са това болшевиките!“

Оскъдната вечеря свърши много скоро. Джими печално стана и се огледа из стаята. Надникна в банята, която блестеше в огледала и фаянс, отвори външната врата и хвърли бърз поглед по стълбите. Вратата беше без ключ. Но и никаква охрана не се виждаше. Интересно, може би ще може да избяга? Ах, Човешка сигурност си знае работата. Пазят навярно долния изход. А пък и той нямаше сили да се помръдне. Очите му неволно спряха на красивия ръчен часовник, който Бентам беше оставил на писалището. Часовникът беше доста голям, със златни стрелки, които показваха точно 10.30 часа. По циферблата му имаше още няколко заградени места с различни непонятни цифри и букви.

Все пак всички тези грижи изглеждаха твърде подозрителни. Джими въздъхва и с отмалели ръце започна да сваля дрехите си. Откъм стените го лъхаше приятна прохлада. Тая комфортна стая и тая загриженост за здравето му? Възможно е и въобще да не го охраняват. Не случайно са го докарали на този неизвестен остров. Но защо е всичко това?

Вече под меката завивка с падащи клепачи, той се усмихна. Дали не го мислят за някаква видна личност и искат да го привлекат на своя страна? Пък може...

Сънят изведнъж го връхлетя, пръсна мислите му, като ястреб пръска пилците из кокошия двор, грабва го и го потопи в своята тиха, безгрижно прегръдка.

(Следва)

АТОМНИЯТ ЧОВЕК

Научно-фантастична повест

Любен Дилов

(Продължение от брой 6)

Резюме

Като не знае, че е бил съживен в един съвсем друг свят, Джими Кук, надъхан с измислиците на антикомунистическата пропаганда, в която някога сам е вземал дейно участие, мислейки, че е попаднал „в ръцете на най-големите си врагове – болшевиките“, избягва на другия ден от остров Шарко. През време на своето няколкодневно бягство от въображаемите преследвачи той преживява много чудни и комични приключения, които за него обаче са изпълнени с ужаси и тревоги. Вмъква се в една празна транспортна ракета, която го отнася в Одеса. Тук на пристанището той се запознава с един българин, който го отвежда с подводница в един приказен подводен увеселителен дворец на дъното на Черно море. Оттам Джими продължава бягството си към „спасителната“ Америка. Минавайки през България и сблъсквайки се всяка минута с явления, които поразяват бедния му мозък и едва ли не го довеждат до полудяване, той попада в една софийска клиника, където и самите лекари се чудят на неговата странна болест, отдавна престаналата да съществува мания за преследване. Тъй като чудният им пациент вижда „избавлението“ си единствено в Америка и Нюйорк, те решават да го изпратят там под

наблюдението на една лекарка. През това време обаче съветските учени съобщават чрез пресата за съживяването на човека от капитализма. Новината гръмва из целия свят. Светозар Лазов, който през цялото време е вървял по следите на Джими, успява най-после да го застигне в пътническия самолет за Нюйорк, където малко непредпазливо ми разкрива истината, че е съживен в комунистическото общество. Джими Кук обаче все още не може да приеме тази „ужасна“ истина. Той продължава да мисли, че всичко това е „шантаж на болшевиките“, които са го инжектирали с някакво тайнствено лекарство и искат по този начин да изтръгнат от него атомните тайни на Америка. При пристигането им в Нюйорк ги посреща хиляден народ. Между посрещачите е и геофизикът, който го открива сред ледовете – Едуард Бентам. Той го настанява в своята квартира.

Джими открива Америка

Утринта настъпи ведра и свежа с тръпчивия полъх, който идеше откъм Атлантика, с кротките лъчи на късното есенно слънце. Нюйоркската есен се задържа през тази година по-дълго топла и влажна. Денят настъпваше отрано, наситен с деловитото оживление на хората от двадесет и втория век.

Двамата приятели не можаха да спят дълго и още с изгрева започнаха от време на време ту единият, ту другият да вмъкват нетърпеливи глави през вратата на спалнята, където спеше Атомният човек. Практичен и съобразителен, Бентам бе успял вече

да обмисли линията на по-нататъшното поведение, което трябваше да се провежда спрямо него. Долу пред всички входи на сградата дежуреха вече постове на Човешка сигурност, за да не допускат събралите се още от тъмно журналисти и любопитни граждани. Домашният визофон биде изключен, а на аероплаца, който се намираще върху покрива, всички вертолети и колеоптери бяха разположени така, че да не могат да кацват чужди машини. Човекът от миналото трябваше да бъде пощаден от настоящето, поне докато стане способен да го възприема.

Джими се събуди чак към обяд. Полежа малко със затворени очи, след това стана, огледа любопитно стаята, поразкърши ръце, направи малка гимнастика и спря пред дрехите си, като внимателно се вслушваше, за да долови някакъв шум. В този момент на прага застана Бентам.

– Здравейте! Наспахте ли се? Как е самочувствието?

– Благодаря – отвърна също с усмивка Джими. – Гладен съм като куче.

– Обедът е готов, но аз ви препоръчвам по-напред да вземете един душ. Елате да ви заведе в банята!

Джими неохотно тръгна след него, ала скоро след това излезе от ваната по-бодър и с повишено настроение.

„Добре – мислеше той, докато весело се плискаше и сапунисваше. – Щом са решили на всяка цена да ме правят комунист... Засега не се чувствам зле. Да видим по-нататък...”

Той съвсем изведнъж, още щом се събуди, съзна, че ако тези хора искаха да му направят нещо лошо, отдавна можеха да го сторят, защото имаха пълна власт над него. Тази мисъл го успокои и

заедно с продължителния сън възвърна крепкостта на неговите нерви.

В салона около наредената маса го очакваха Бентам, Светозар и младата красива лекарка. Двама мъже, от които нищо лошо не бе видял досега, и една хубава жена, па макар и лекарка. Джими поздрави с преднамерена фамилиарност и лека разпуснатост:

– Добро утро, приятели! Драго ми е да ви видя заедно...

Тримата скочиха от местата си в радостна изненада. Но Джими, без да им обръща повече внимание, седна на свободния стол и лакомо се нахвърли върху многобройните ястия. Обедът премина в напрегната тишина и многозначителните погледи, които се разменяха, бяха повече от предпазливите реплики за времето и за здравето.

– Искате ли сега да разгледаме заедно Нюйорк? – предложи накрая Бентам.

Джими се облегна на стола и скри ироничната си усмивка зад тънката салфетка.

– С удоволствие. Но имайте предвид, че аз съм живял доста дълго в Нюйорк и го познавам :на пръсти.

– Още по-хубаво! Ще видите сега колко се е променил.

– Аха, значи се е променил? – засмя се Джими и по стар навик смигна на другите, ала в гърдите му затрептя една тревожна струна.

– Наистина се е променил и всекидневно се променя – потвърди Светозар.

Радостта и на тримата бе попарена, защото сега, без да се споглеждат, те едновременно разбраха, че тази промяна в настроението на госта им не означаваше това, което бяха очаквали.

А в същото време Джими се радваше, забелязал тяхното объркване. Чувствуваше се отпочинал, предишният сковаващ страх бе изчезнал и той изпитваше желание с нови сили да продължи борбата срещу нечувания заговор и шантаж, които му устройваха.

– Е, хайде, тогава да тръгваме! – подкани той с насмешка.

– Да тръгваме! – стана Бентам решително от мястото си.

Излязоха вкупом на площадката пред стълбата. Един асансьор, който приличаше повече на уютна чакалня за лекарски кабинет, бързо ги понесе към покрива. И тук Джими за пръв път през този ден се разколеба. Пред него неочаквано се разстла едно огромно бетонно летище, чиито краища се губеха и което беше изрязано на големи и в тях по-малки квадрати. Малките квадрати бяха очертани с пъстри фаянсови плочки, а големите свършваха със зиналата паст на широките булеварди. Пред Джими и около него почиваха десетки чудновати машини, някои от които напомняха хеликоптери, а по-нататък, докдето му очи виждаха, непрекъснато излитаха или кацваха такива машини из бетонните квадрати като рояци деловити пчели от восъчна пита. Всичко това малко приличаше на Нюйорк, ала далеч на югоизток той забеляза смътния и като че ли познат силует на някакви планини. Не са ли това Апалачите? А това там на изток? Тази безкрайна сивосинкава блещукаща равнина не е ли океанът, не е ли Долният залив? Виж очертанятията на брега. Не са ли същите? Джими поразтърси глава, сякаш за да се отърве от привидения, и рече с изкуствена веселост:

– Имате опасна техника. Това трябва да ви се признае.

– Да. Но заповядайте! – Бентам застана до един от големите вертолети и подкани да се качват.

Един човек в спортен костюм приближи и се здрависа приятелски с геофизика, като не снемаше любопитни очи от Джими. Беше завеждащият аеропарка при техния жилищен дом. Той твърде настоятелно предложи да води вертолета, познавал много добре града, а и щял да им даде възможност спокойно да го разглеждат. Бентам се съгласи.

Джими не усети кога се откъснаха от малката бетонна писта и се намериха във въздуха. Вътрешността на самолета беше широка и удобна. Голяма част от стените му бе остъклена и това позволяваше свободно да се наблюдава на всички страни. Изкачиха се високо и пред погледите им се ширна целият огромен град, чийто краища се губеха в нежната слънчева мъглица.

– Заповядайте! – подаде му Бентам един малък бинокъл и Джими го вдигна към лицето си с разтреперани пръсти. Това, което виждаше долу и около себе си, беше едно твърде странно зрелище. Този град наистина смътно приличаше на Нюйорк по формата на своите квартали. Островърхите ъгловати кули на небостъргачите ги нямаше. Нямаше го Манхатан, който от птичи поглед приличаше на рядка гора от високи вкаменени дървета. Всичко беше равно и само тук-таме стърчеше някоя по-висока сграда. Ала формата на острова беше същата. От двете му страни течеха широки реки. По тях – параходи, параходи. Ха! Колко много прилича това на старата добра Худзон! Ето тя влиза в морето... Горният залив – малък, с формата на разкривено балонче, после един къс проток (не е ли това Нарроуз?), после – Долният залив, ставащ все по-широк и по-широк, докато на хоризонта се слее с безкрайната линия на океана.

Вертолетът едва пълзеше из въздуха и често спираше като закован, ала под тях картините се движеха като в калейдоскоп. Джими свали за миг бинокъла и потърка очи. По дяволите! Халюцинираше ли? Та това може да бъде само Лонг Айленд! И без бинокъл виждаш как се е проточил и как е забил островръхия си нос далече в морето.

– Ще ми позволите ли да ви обясня някои работи? – наруши Бентам продължителното мълчание. Гласът му беше сериозен, но в него трепна и една дяволита нотка.

– Да чуем – отвърна Джими с гробовен глас. – Искате да ме убедите, че това е Нюйорк? Добре, но трябва да ви кажа, че досега видях твърде малко прилика.

– Ние ви предупредихме, че се .е променил. И все пак не толкова много както някои други градове. Погледнете, сега се намираме над остров Лонг Айленд. Реката с многото мостове е Ист Ривер. По ваше време те са били само четири. Районите Куинс и Бруклин, които са на острова, едва ли ще ги познаете, защото цялата тежка индустрия е изместена или преобразувана. Впрочем чакайте! Ало, Вили! Свали ни, ако обичаш, колкото се може по-ниско над Бруклинския мост!

Моторите зашумяха. Самолетът се обърна и заслиза над реката. Отдясно изплува познатата стоманена плетеница на Бруклинския мост. Джими потръпна. Мостът несъмнено беше същият. Построен през 1883 год., той представляваше тогава едно от чудесата на техниката, но и днес хората на комунизма му се удивяваха така, както по времето на Джими цивилизованите граждани се възхищаваха от стария Римски водопровод или от Хеопсовата

пирамида. Колко пъти бе минавал той по този мост и ако го попитаха как изглежда едва ли би могъл да каже, ала сега, когато го видя пред очите си, той го позна така, както би познал веднага дядо си, чийто образ отдавна бе забравил.

– Същият е, нали? – попита Бентам и без да дочака отговор, продължи: – Онзи остров оттатък е Стейтън! Там е старият квартал Ричмонд, но него, горният, съвсем няма да познаете. Той се е променил най-много.

Вертолетът отново се издигна и Бентам заобяснява бързо и нетърпеливо, сякаш се боеше да не го прекъснат:

– Ей там, наоколо са някогашните предградия Ню Арк, Джерси сити, Патерсън, Йонкерс, а сега те са почти в центъра на града. Та вижте само докъде се е разширил! Започнал е да се катери дори и по Апалачите. Вили, братко, карай пак над стария център!

Набраха височина и бързо се стрелнаха към Манхатан. Двадесеткилометровите широки авенюта все така го разсичаха на равни части от юг към север. Джими неведнъж бе летял над Манхатан и тази картина му беше позната.

– На източната част ли е Харлем? – запита Светозар.

– Да, между реките Ист Ривер и Харлем. Но нашият приятел никога не ще познае бившия негърски квартал. Там и сега живеят повечето негри, ала вижте как изглежда!

Действително тази част на острова, гдето някога тънеха в мизерия стотици хиляди негри, китайци и европейски емигранти, сега по нищо не се отличаваше от другите. Нямахме ги сивите мрачни казарми, които приличаха на големи мръсни сандъци от бетон, нямахме бараките по брега на реката. И тук от високи светли

сгради с равни покриви непрекъснато излитаха самолети, и тук по големите булеварди се зеленееха рошавите корони на дърветата, разстилаха пъстроцветните си поли паркове.

Джими бе престанал да слуша обясненията и слисано рееше безцелни погледи над това море от сгради, набраздено само от прорезите на улиците и лъскавите извивки на каналите и реките. Бентам забеляза това и се наведе над ухото на човека, който седеше зад кормилото. Прошепна му нещо и усмихнат отново се обърна към Джими:

– Другарю Кук. искате ли да се разходим двама с вас пеша по Бродвей и Петото авеню?

Джими трепна. Една малка надежда, че всичко това, което досега бе видял и чул, все още не е истина, проблесна в съзнанието му. На Петото авеню се намираше неговата редакция. На Бродвей той всеки ден си пиеше аперитива и флиртуваше с Лулу от „Занзибар“.

Лазов се опита да възрази, ала геофизикът го прекъсна:

– Не, по-добре е да сме сами!

Вертолетът направи кръг и заспива неусетно надолу. Скоро от двете му страни се спуснаха като завеси гигантските стени на сградите. Поблясваха прозорци, пъстрееха украшенията на фасадите. Малък тласък... и те се намериха върху гладък като огледало плац, заобиколени от десетки самолети с най-разнообразни и причудливи форми.

Бентам подаде ръка на Джими, помогна му да слезе и го поведе през един подземен тунел, чийто мрамор така отразяваше бледата флуоресцентна светлина, че не се забелязваше почти никаква разлика от сиянието на слънчевия ден, което лежеше над града.

Излязоха на широкия тротоар и Джими видя оттам как лекарката и Светозар им махаха с ръце през прозореца на издигащия се вертолет. Необикновената красота на многоетажните домове не направи на Джими впечатление. Това той бе видял и в Одеса, и в София. Ала изведнъж... Какво беше това? Поиска му се да разтърка очите си. Затвори ги, отвори ги пак. Не можеше да бъде! Та ето я милата, родната, до болка познатата Бродвей! Същите огромни реклами в червени, сини, зелени ярки светлини, филмови плакати с голите крака на Рита Хейуърд и стандартната усмивка на Хеди Ламар. Насочени пистолети, а зад тях зловещият ковбойски силует на Гери Купер, „Пакард, Кока-кола, Паркер, Кямел...“ поглъщаше с ненаситни очи Джими познатите марки на коли, на питиета, на писалки, цигари. Да, това беше неговата Америка, сгушена между грозните зъбери на небостъргачите и заключена в дъното от островърхата кула на черквата. Но сега тук почги нямаше хора. Редките минувачи се спираха и оглеждаха рекламите, а така оживеното някога платно на улицата беше празно.

– Как ви се струва? – засмя се Бентам. – Това познато ли ви е?

Джими не отговори. Дишаше тежко и прекъснато. Тогава геофизикът го хвана дружески под ръка и съчувствено се наведе над него.

– Да, приятелю, обаче това е само една част от вашата Бродвей, оставена да съществува като музеен експонат. Уви! Но нека продължим...

Джими, омекнал и безволев, тръгна след него, ала няколко пъти се обръща да зърне още веднъж скъпата гледка. В гърдите му се

надигаше нещо тежко и горчиво, което напираше в гърлото, овлажняваше очите. Тъпа болка мачкаше сърцето му.

Излязоха на един необикновено широк булевард. Колкото и внимателно да гледаше, Джими не би могъл да познае в него някогашната най-видна улица в Нюйорк – Петото авеню. Геофизикът, който често спираше угрижени погледи върху потъмнялото му лице се поколеба, но после решително го дръпна за ръката.

– Да влезем тук!

Джими вдигна глава и прочете над входа неголям, лъскав надпис: Музей на империализма. Сградата му се стори позната. Това беше гигантски небостъргач, който поразително приличаше на Емпайер Стейтс билдинг¹. Безкрайна, въртяща се стълба ги отведе към горните етажи. Като прескачаха от по-бързо движещите се ленти върху по-бавните, двамата слязоха на десетия етаж, над чиято врата пишеше отдел „Печат“.

– По-долу можете да видите една истинска атомна бомба – каза Бентам. – Но ще отидем там друг път. Сега искам да ви покажа нещо по-интересно.

Той го остави да седне в просторната и светла читалня, в която имаше твърде малко посетители, и изчезна зад една от страничните врати. Джими поседя малко замислен, след това стана от мястото си и тръгна по безкрайния коридор вдясно, където зад стъклени витрини бяха подредени множество вестници, списания, книги и снимки.

– Невъзможно! – шепнеха устните му. – Невъзможно!

Зад стъклата се мъдреха пъстрите корици на „Тайм“, едрите заглавия на „Нюйорк пост“, на „Дейли телеграф“. Ето и скандалната книга на бившия му колега Харвей Матусоу „Лъжесвидетеля“. Неволно той се вгледа под заглавието на един от броевете на „Дейли Хералд“. Със ситни, но ясни цифри там стоеше датата 12 март 1969 год.

– Боже мой!...

Джими извърна глава и отмина. Върна се пак, прилепи нос до стъклото. Датата продължаваше да си стои на мястото. Загледа я тъпо и безсмислено, докато зениците му се премрежиха, и тя затанцува пред тях, разкривена и страшна. Тогава той се дръпна уплашено и с проклетие се отдалечи. Погледът му, който блуждаеше по стените, попадна върху една отделна витрина, над която с едри букви се съобщаваше, че зад нея са изложени новооткрити експонати. Нещо като мълния прониза мозъка му и го накара да спре за миг, окаменял. С подгъващи се колене и бързо-бързо мигащи клепачи той доближи витрината. Протегна ръка, която неудържимо трепереше, и докосна студената гладка повърхност. Лицето беше станало пепелносиво, а очите сякаш опипваха края на някаква бездънна пропаст. Внезапно едно задавено хриптене разтърси тялото му и той се хвърли със свити юмури към витрината. Звънко отекнаха ударите по стъклото, ала Джими не знаеше, че отдавна не съществуваше вече чупливото стъкло. Озверен, той не преставаше да бие, да бие, но само пръстите му отскачаха, натъртени и окървавени.

– Хей, другарю! – дотича изплашен някакъв човек. – Какво правите? Бива ли такова нещо?

Той се опита да го задържи, но Атомният човек го блъсна и продължи да удря ожесточено, докато юмруците му паднаха отмалели. Отпусна се, залюля се като припадащ и грохна с лице върху витрината.

– Приятелю, какво става с вас? Елате на себе си!

Дочул врявата, Бентам пристигна разтревожен заедно с посетителите на читалнята. Прихванаха Джими през кръста, за да го отведат, и в този момент геофизикът забеляза над рамото му корицата на един ръкопис. „Атомът – естествена смърт на комунизма“, философска студия от Д. Х. Кук, пишеше върху картонената папка. Той се усмихна, разбрал причината за това изстъпление, но после още по-загрижено се зае с нещастния атомен Джими, който след двеста години неочаквано бе срещнал плода на своята глупост и заблуждение. Бентам не предполагаше, че тази малка разходка из миналото можеше да бъде така ужасяваща за неговото откритие. Той го въведе в един от малките работни кабинети, след което помоли другите да ги оставят на спокойствие. Затвори след тях вратата и разтревожен седна срещу Джими, който с клюмнала глава, смазан и жалък, лежеше върху облегалката на креслото. Геофизикът остави вестниците, които носеше под мишница, на масата и извади от джоба си кутия цигари.

– Вие нали пушите? – обърна се той умолително към Джими. – Ето намерих цигари за вас. Запалете една, може да се успокоите.

Джими не отговори. Беше затворил очи и лицето му имаше цвета на човек, умрял от задух.

– Слушайте, Джими Кук! – продължи по-високо Бентам. – Аз ви разбирам и съчувствувам, но това, което стана с вас, е

непоправимо. Волю-неволю ще трябва да живеете в нашето общество. А това, уверявам ви, няма да бъде никак лошо. Ние ще ви помогнем да разберете нашия живот и да заживеете с нас. Та разберете най-сетне, че не ви заплашва нищо! Вие би трябвало да се радвате... Вместо сега да сте никому неизвестен, изгнил в земята предшественик, станяхте съвременник на един нов свят...

Бентам съзнаваше, че не казва може би това, което е нужно, ала неподвижното мъртвешко лице пред него го дразнеше и забъркваше едновременно и той напразно търсеше по-силни изрази, за да го извади от това вцепенение. Още дълго се стара той да говори кротко и успокояващо. После нервите му не издържаха. Той сграбчи отпуснатия Джими през раменете и така силно го разтърси, че главата му се залюля сякаш прекършена.

– Хей, Джими! Съвземи се! Какво си се размекнал като гъба? Пред теб стои един живот, хубав, интересен... Цялото човечество ще те гледа като галено дете. Колумб, когато е открил Америка, е подскачал от радост, а ти...

Джими бе отворил очи, но го гледаше така, сякаш го виждаше за първи път. Постепенно кръвта се върна в лицето му.

– Дай ми една цигара! – проговори той ненадейно с гробовен глас.

Бентам зарадвано се изправи и бързо му поднесе кутията и запалката. Джими вдъхна няколко пъти дълбоко и пак така неочаквано през облака от дим като плах слънчев лъч заигра бегла усмивка на безкръвните му устни.

– Значи така, подскачал от радост?

Геофизикът облекчено се засмя:

– При това Америка тогава е била дивашка страна, а ти откриваш една Америка, сто пъти по-хубава от своята.

– Да – рече бавно Джими и в тази думичка се долавяше примирение. – Но Колумб е търсил Америка, а аз нито съм търсил, нито съм искал вашия комунизъм. После... Той е имал на кого да се похвали, че е открил Америка, а аз?... Не ми остава нищо друго, освен, както казвате вие, комунистите, да си направя самокритика и...

– Ето така те искам! Няма място за отчаяние! Всичко е толкова весело и хубаво! Гледай например – Бентам разлисти вестниците, които беше донесъл. – Има ли нещо по-интересно и по-комично от това, човек да чете собствения си некролог? Това събитие за пръв път се случва в историята на човечеството. Четете, Джими Кук!

Развълнуван и зарадван, геофизикът му говореше ту на „ти“, ту на „ви“. Джими поиска отново да се усмихне, ала успя да постигне само една разкривена и разтреперана гримаса. Пред лицето му се разстилаше един брой от вестника, в който работеше някога. Тлъсто черно заглавие съобщаваше в сензационен дух за неговата смърт. Под него се мъдреше малък портрет на собствената му наперена физиономия. Бентам разгърна и следващите броеве, в които се съобщаваха подробности по геройската смърт на храбрия журналист. Джими не можа да си спомни нито една от тези подробности и находчивостта на някогашните му колеги го развесели. При това за разлика от някога в некролога те го хвалеха. Джими си представи как ли са се радвали завистливите му колеги, когато са писали този некролог, и изведнъж се сети, че всички тези хора отдавна са мъртви, а той самият е жив. Жив! Жив! И тази къса думичка звънна в съзнанието му с такъв възторжен, победоносен

тон, че той за миг забрави всички страхове и тревоги, които така жестоко го бяха измъчвали през последната седмица.

– Е, няма какво... – рече той бодро. – Трябва да се живее! Аз, знаете ли, и по-рано съм си мислел, че комунизмът е велика сила и че рано или късно ще победи в целия свят.

Бентам се ухили весело:

– Слушай, братко, знам, че няма да ти бъде леко да се промениш, но това се налага! Сега хората са съвсем други...

Джими преглътна смутено. Беше забравил, че неговото име и писанията му фигурираха в този музей под рубриката „Врагове на комунизма“. Той сведе очи и погледът му падна върху оголената книга, на която блестеше Бентамовият часовник:

– Аз тогава... на острова взех вашия часовник... – смутолеви той и бързо откачи верижката.

– Нищо, нищо, нека да ти бъде спомен от мен! Набавих си вече друг. Но хайде да вървим! Предстои ни много работа. Трябва да се въоръжиш с голямо търпение. Днешните журналисти не са по-малко досадни от колегите си по твоето време, а ти сега си една световна сензация.

Чудесната въртяща се стълба »скоро ги изсипа пред входа на музея и двамата отново се намериха на улицата, която гъмжеше от хиляди коли и пешеходци. Джими изведнъж се почувствува в своя Нюйорк като жалко и объркано селянче, попаднало за пръв път в града. Така силно му се натрапваше сега смайващата грандиозност на сградите, на превозните средства, на паметниците, сред които се движеха великолепно облечени едри и хубави, но някак си чужди нему хора.

– Ще се живее... – мислеше с една нова, по-друга тревога в душата си Джими. – Ще се живее, но как?

Един непознат свят разтваряше пред него своите прегръдки, ала те бяха така могъщи и загадъчно красиви, че го смущаваха и плашеха...

(Откъс от повест)

(Край)

Гости от Космоса

Научно-фантастичен разказ

А. и Б. Стругацки

Сега, когато целият свят, затаил дъх, слуша радиопредаванията на деветнадесетия спътник, а екипажите на ракетните кораби „Съветски съюз“ и „Вейдади – Ю-и“ се готвят за полет, интересно е да си припомним за необикновените събития, станали преди една година в околностите на Сталинабад.

По това време в различни научно–популярни списания се появиха статии и очерци за пришълците.

Разказите за „телемеханическите диверсанти“ и „силициево-органическите“ чудовища, както и противоречивите твърдения на „очевидци“ за задигнати крави и камиони не издържат никаква критика. Фактите бяха много по-прости и в същото време много по-сложни от всички измислици.

Веднага след като се получи знаменитата телеграма на Стронски, професор Никитин ми предложи да публикувам истината за пришълците. Аз бях един от малцината хора, които наистина ги бяха видели.

– Напишете всичко, както го видяхте със собствените си очи – ми каза той. – И освен това... вземете дневника на Стронски.

Пристъпвайки към разказа, аз предупреждавам, че ще се придържам точно към указанията на професора. За всичко ще разказвам така, както по чувствавахме и виждахме ние –

участниците в археологическата експедиция, която изследваше замъка Апида и по една случайност се сблъска с пришълците.

Замъкът се намиреше в планината, в една затънтена област, сто километра югоизточно от Пенджикент. Това бе хълм, на върха на който имаше развалини от древни таджикски селища. Групата ни се състоеше от шест души: нашият началник Борис Стронски, моя стар приятел Володя Лукнин и аз, с нас работеха още двама таджики – местни жители, и един шофьор.

В деня, в който се появиха пришълците, Стронски не беше в лагера. Предния ден той бе заминал за продукти до Пенджикент. Чакахме го да се завърне. Провизиите ни се бяха почти свършили.

Седях в палатката и пушек. Мислех за Стронски, който непонятно защо се бавеше. И в тоя момент за първи път видях пришълец. Видях го изведнъж – застанал пред входа на палатката, подобен на огромен паяк – паяк, голям колкото овчарско куче. Той имаше кръгло, плоско като часовник тяло и членести крака. Като ме видя, той за миг остана неподвижен. После бавно тръгна срещу ми. Разделяха ни няколко крачки – не повече. Вдървих се, като го гледах. За мене той бе някакво необикновено, страшно животно, няма и безоко. Пришелецът бръкна в нашата торба с провизии, взе единствената консерва, която имахме, взе примуса и бързо побягна назад. Той скоро изчезна между камъните. В тоя момент от хълма слязоха Володя и двамата работници. Казах им:

– Паякът отнесе примуса и консервите.

Бях побелял от страх. Володя помисли, че съм се побъркал.

Настъпи вечерта. Споделихме, че може би между закъснението на Стронски и появяването на паяка има някаква връзка. През

нощта ни събуди шум от авиационни мотори. Бучеше нещо горе в планината. Изведнъж ярка светлина озари върха на нашия хълм. Стори ми се, че видях как едно тъмно продълговато тяло се плъзна между звездите към югоизток.

На другия ден, когато се изкачихме при разкопките, открихме, че не е останал нито един от черепите, които бяхме намерили вчера. Цялата керамика беше изчезнала. По пода на разкопаните помещения имаше особени следи. Изплашихме се. А машината със Стронски все не идваше. За закуска ядохме остатъка от хляба и пихме студена вода. След като се посъветвах с Володя, аз си нахлупих шапката и тръгнах по пътя за Пенджикент.

До първия населен пункт оставаха не повече от десет километра когато се появи черният хеликоптер. С глух шум той премина над мен и изчезна в завоя на клисурата. Неговата необикновена форма и черен като оръжейно дуло цвят, ми припомниха за събитията през миналата нощ. Стана ми страшно.

Забързах. После побягнах. На завоя видях спряла кола – газка. до нея стояха трима души и гледаха нагоре. Извиках им:

– Вземете ме до Пенджикент!

В този момент зад склона се появи черният хеликоптер и стремително се понесе към нас. Изведнъж се издигна и спря право над главите ни. На корпуса му зина зловеща дупка. Вертолетът бързо започна да слиза, избухна ослепителна светлина. Аз извиках от болка в очите. Побягнахме. От могъщите витла се понесе и завъртя наоколо жълт облак прах. Когато прахът се разнесе, ние видяхме празното шосе и черното тяло на хеликоптера, което изчезваше в дъното на клисурата.

Както и да е, ние се добрахме до града. Там ми казаха, че преди три дни Стронски тръгнал за лагера заедно с нашия шофьор Коля. Същата вечер Коля се върнал сам, в града. Той изглежда обърнал някъде машината със Стронски и сега за свое оправдание разправя една невероятна история за някакво въздушно нападение. Затова е задържан в милицията. По неговите думи Стронски бил задигнат от някакъв черен хеликоптер. Кой можеше да вярва на това! Но когато ние разказахме за нашата история, Коля бе пуснат.

Сега, разбира се, всички знаят какво са това пришълците. Но тогава, аз помня, че половината от пристигналата комисия смяташе, че подобни твърдения са несериозни и предлагаше разследването да се предаде на военните и пограничните власти. Съмненията изчезнаха едва след като бе открито мястото, където бяха кацали пришълците, и дневника на Стронски.

Площадката, на която те бяха кацнали, бе разположена в котловина, затворена между планините на около 15 километра от замъка Апида. Тя имаше диаметър около 200 метра, бе изравнена и заградена от края с големи каменни блокове. Почвата на много места бе обгоряла.

На площадката намерихме един от задигнатите автомобили, смазан, почистен, но без гориво, няколко предмети от неизвестен произход и с неизвестно предназначение, които бяха веднага предадени за изследване, и най-главното дневникът на Стронски. Дневникът лежеше върху седалката на машината и не бе пострадал нито от влагата, нито от слънцето. Само бе покрит с дебел слой прах. По-голямата част от него са бележки за разкопките. Онова, което е написано за пришълците, не е навсякъде достатъчно

разбрано. По-надолу аз цитирам напълно тези записки, като правя коментари на недостатъчно ясните места.

* * *

24 август.

„Хеликоптерът донесе още един автомобил – газка № ЖД-19-19. Пришълците (тази дума за пръв път употреби именно Стронски) лазиха по него, после разглобиха мотора и го натовариха на космическия кораб. (На листа е нарисувано нещо подобно на гъбамухоморка – силно сплеснат конус. До него за сравнение са нарисувани автомобил и човек. Надпис: „космически кораб“. На конуса няколко точки. Стрелките, които сочат към тях, имат надпис – „входове“. На върха на конуса надпис: „Оттук товарят“, отстриани: „височина 15 метра, диаметър в основата – 40 метра“.) Нашият всъдеход още стои долу. Аз разтоварих от него всички продукти. Те не ги пипат. На мен не обръщат никакво внимание. Мога да си отида, но не искам.

(Следва много лоша рисунка, която изобразява, както личи, един от пришълците.)

Не мога да рисувам. Черно дискообразно тяло. Осем крака. Краката са дълги и тънки, с по три членчета. Не виждам нито уши, нито очи, но несъмнено те виждат и чуват отлично. Движат се невероятно бързо – като черни мълнии. Могат да бягат по почти отвесна повърхност като мухи. Интересно е, че тялото не се дели на предна и задна част. Наблюдавах как един от тях, както бягаше, без да спре, изведнъж тръгна встрани, а после назад.

Хеликоптерът донесе крава. Шест пришълци я разгледаха от всички страни. Те са необикновено силни. Един от тях хвана кравата

за задните крака и леко я обърна по гръб. Натовариха я на кораба. Хеликоптерът донесе сено, което също натовариха.

Опитах се да ги заговоря по някакъв начин. Не ми обръщат внимание... В кораба има не по-малко от девет пришълеца и три хеликоптери. Все пак ме следят. Отидох до камъните, а един пришълец тръгна след мен, зацвърча нещо, после престана. Аз се върнах...

Един от тях има очи: пет блестящи копчета по края на тялото. Те са разноцветни: синьозелено, синьо, виолетово и две черни...

Донесоха нова машина – „ЖД-73-98“, заедно с шофьора Кондратиев. Той е много изплашен. Казва, че спал, а после се пробудил от шума на витлата. Обясних му, както можах. Натовариха и неговата кола. Кондратиев бяга около кораба, вика, задява се с пришълците. Искаше да ги бие с камъни, но го задържах. Не бива да си разваляме отношенията. Той изпи моя спирт и легна да спи в сянката.

...Един пришълец лови гущери. Много ловко. Бяга на три крака, а с останалите лови по два-три гущери наведнъж.

Натовариха цяло стадо овце – десет парчета и огромно количество сено. Вече са успели да научат с какво се хранят овцете. Умни същества! Очевидно искат да откарат живи крави и овце. Нашата газка също я натовариха, но продуктите ми оставиха. Също разбират!...

Какво ако и аз отлеля! Утре ще се опитам да се договоря с тях или да проникна в кораба. Или няма да позволят?

Хеликоптерите им имат по два винта. Понякога по четири. Дължина на тялото – 8 метра. Направени са от матовочерен

материал без шевове. Според мене не е метал. Не разбирам как да вляза вътре. Не се виждат никакви врати.

Кондратиев си отиде. Искях да пратя по него записка – отказа. Уговаряше ме да си идем заедно. Отиде си без всякакви пречки. Можеше дори да вземе газката. Ще трябва да летя. Такова нещо се случва веднъж в живота.

Пришълците бягат наоколо, като че нищо не е било.

Поразително! Досега не мога да дойда на себе си, от учудване. Това са машини!!! Преди малко на две крачки от мен двама пришълци разглобиха трети. Не вярвах на очите си. Необикновено сложно устройство – не зная как да го опиша. Жалко, че не съм инженер. Снеха гръбната черупка, под нея друга – звездообразна. В корема има резервоар, и то доста голям. Но как слагат тук различни предмети съвсем не ми е ясно.

Сглобиха го наново. Оставиха го само с четири крака, но вместо тях му поставиха и нещо подобно на огромни клещи. Щом завинтиха и последната част, „новороденият“ скочи и побягна в кораба.

Но кой е господар на тези машини? Може би пришълците ги управляват вътре от кораба? Кибернетика или телеуправление? Невероятно. Разбират разликата между хора и животни. Затова не вземат хора...

Никога, никога няма да видя света. Това е страшно.

...Нощ. Часът е дванадесет. Пиша на светлината на джобното си фенерче. Когато го запалих, един от пришълците приближи, пламна и избяга...

25 август.

На 23 август в девет часа аз, Борис Стронски, бях отвлечен от черния хеликоптер, който ме откара в лагера на пришълците. До днес, доколкото мога, записвам своите наблюдения. Основни изводи: 1. Пришълците са гости отвън, гости от друга планета. 2. Пришълците представляват необикновено сложни механизми. Техният космически кораб се управлява автоматически.

Пришълците ме разгледаха и според мене – фотографираха. Вреда не ми причиниха, по-нататък не ми обръщаха никакво внимание. Предоставиха ми пълна свобода.

Сега корабът, както виждам, се готви за отлитане. Днес пред моите очи бяха разглобени пет от пришълците и трите черни хеликоптера. Натовариха моите продукти. На площадката остана само едната газка. Двама от пришълците копаят под кораба, а други двама бродят някъде наблизо. Реших да летя с тях. Продуктите ще ми стигнат за около месец. Какво ще стане, по-нататък – не зная. Трябва да летя. Ще влезна в кораба, ще намеря кравите и овцете и ще остана там. Не зная как ще бъде с водата. Но ако остана жив – а в това не се съмнявам, – ще направя всичко, за да се свържа с господарите на пришълците и заедно с тях да се върна на Земята. Мисля, че с тях ще успея да се разбера. И така – ще ида в кораба. Но може би няма да ме пуснат? Ето два вече влязоха вътре. Два още седят под кораба. Отивам. Страшно. Впрочем глупости. Все пак те са машини, а аз съм човек.”

На това място записките свършват. Стронски не се е върнал повече към автомобила. Не се е връщал, защото корабът е излетял. Скептиците говореха за нещастие. Но те затова са си и скептици. Аз от самото начало бях сигурен, че нашият славен ръководител е жив

и ще види това, което ние не сме видели даже насън. Той ще се върне и аз му завиждам, Това е най-смелият човек, когото познавам. Не всеки би направил такава стъпка. Аз не бих полетял. Аз видях „паяците” и те не ми вдъхваха никакво доверие.

В средата на септември пристигна комисия, създадена по инициатива на Академията на науките на СССР. Всички ние като очевидци бяхме разпитани. А в ноември...

Някои читатели знаят за това може би не по-лошо от мен. На осми ноември по всички включени радиоприемници и телевизори се чу силният, треперещ от вълнение глас на нашия скъп Борис Стронски. Мощността на предавателя изглежда е била огромна. Той действуваше на необикновено голям диапазон честота на вълните. Стронски по руски, немски, таджикски и латински съобщи три пъти, че от един месец се намира на борда на гигантски космически кораб, пристигнал по негово мнение от друга планета. Корабът е станал спътник на Земята в засенченото от нейното тяло пространство. Стронски с голям ентузиазъм разказа за тези, които управляват кораба и са творци на изумителните паякообразни машини.

По думите на Стронски космическият кораб лети около Земята вече половина година. Господарите на кораба са твърде слаби физически, за да рискуват да слязат на една непозната планета с огромно притегляне. Затова техният автоматически разузнавач извършвал полети до Земята вече няколко пъти.

– За хората от Земята ще бъде твърде интересно да узнаят – каза Стронски, – че механическите „паяци” и черните хеликоптери са се появили в Антарктида, в Североизточна Канада, в Норвегия.

Тяхното появяване в Таджикистан бе първото им кацане на малките ширини.

Бързайки, вероятно за да премине към най-важното, Стронски не се спря на подробности за своето пребиваване в кораба. Той предаде, че гостите от космоса желаят да се срещнат с други представители на човечеството, за което предлагат среща на всяка точка от орбитата на техния кораб-спътник. Наблюдавайки изкуствените спътници и автоматическите ракети, те вярвали, че този полет не излиза извън пределите на техническите възможности на хората.

Останалото е известно. На съвместно съвещание представителите на Академиите на науките на СССР и Китайската народна република решиха да изпратят на срещата първите два пилотирани междупланетни атомни кораби „Съветски съюз” и „Вейдади – Ю-и”. Тези кораби се готвеха за полет около Луната. Измененият маршрут не предизвиква възражение у екипажите. САЩ съобщиха, че изпращат една безпилотна ракета, снабдена с телепредавател.

Не след дълго ние ще узнаем за природата на нашите гости от космоса, за устройството на техния звездолет и необикновените механизми, които те изпращат на Земята. Що се касае до паякообразните машини, то те по мнението на големия ленинградски специалист Титов, са универсални логически механизми с неограничена програма; тоест кибернетически устройства, способни при дадена ситуация логично и последователно да извършват най-целесъобразни действия.

След седмица стоманените гиганти, създадени от гения на човека, ще се устремят в ледената пропаст на вселената за среща с разума на друг свят. Не бива без възмущение да се мисли за тази среща, откриваща нова страница в историята на нашата планета.

Корабокрушение

Научно-фантастичен разказ

А. Днепров

Кой казва, че полетът до Луната е опасен? Никой ли? Добре! Ако някои мисли, че да се лети до Луната е твърде рисковано, нека пита ето тези двама юнаци, които така енергично ядат раци и пият бира. Като се прекъсват един друг, сега те разправят забавната история на своя полет до Луната. Те искат да изкарат, че всичко, което се случи с тях, е тема за хумористичен разказ. Ние ще сме по-обективни и ще кажем, че това съвсем не е така.

Този отляво – високият кльощав блондин, е нашият известен междупланетен ас Костя Круглов. Вие, разбира се, помните че след историческия четвърти октомври 1957 година, когато около Земята се завъртя първият изкуствен спътник, а след това вторият и третият, започнаха и пробните безпилотни, а по-късно и пилотиран полети до Луната. Именно Костя Круглов извърши първия пилотиран полет.

В съвременната лунография Костя е известен като автор на най-точните карти на тази част от Луната, която никога не се обръща към Земята.

Другият – Егор Шамрай, както не е трудно да се отгадае по името, е украинец. Неговото упорство и настойчивост са достоен пример за подражание. С тях по-нататък ние ще се запознаем по-подробно. Неговата специалност е звездната статистика. Това е раздел от теорията на вероятностите, който се занимава с

предсказване на различните явления в звездния свят. Егор има честта да предскаже появата на нови звезди в нашата галактика. Той предсказа появата на цели пет парчета от тях, при което петата точно сега трябва да избухне някъде в съзвездието Касиопея. Трябва да кажем, че предсказаните от него нови звезди избухват сякаш по разписание. Астрономите остава само да насочат телескопите си в черната пустота и да чакат.

Но преди още да избухне петата звезда, Шамрай промени специалността си и от звездите премина към слънчевата система.

След някакви твърде сложни разсъждения и изчисления Егор дойде до извода, че всички планети, които се въртят около Слънцето, не са наши планети. Нещо по-лошо – той ги нарече „приблудни¹ планети”. Лети си някакво огромно тяло във вселената, попада в полето на слънчевото притегляне, забавя се, орбитата му се изкривява и ето, моля ви се, към Слънцето се залепи нова планета. Старите теории казват, че около Слънцето се върти единна планетна система, а Шамрай доказва, че между тези планети родството е не по-голямо от родството на пилета, излюпени в един инкубатор!

В своята теория Егор стигна дотам, че започна да твърди, че Луната също е дошла отнякъде. За разлика от другите планети тя е била хваната от земното притегателно поле.

Това твърдение, което на сложна теоретическа основа бе публикувано във всички астрономически списания в света, предизвика бурна дискусия. Върху Егор и неговите съмишленици се нахвърлиха световно известни авторитети в областта на астрономията, астрофизиката и геофизиката. Бе свикана

международна научна конференция и там всички изведнъж завикаха: „Оловно-урановото съотношение!”

Вие знаете за какво става дума, нали?

Работата се състои в това, че радиоактивният елемент уран, разпадайки се, постепенно се превръща в олово. Ако се вземе проба от почвата и се изследва колко уран и колко олово съдържа тя, точно може да се открие колко дълго е продължавал периодът на разпадане, т. е. възрастта на тази почва. Ако планетите на слънчевата система са едно семейство и ако Луната също принадлежи към това семейство, то оловно-урановото съотношение трябва да е едно и също. Ако това съотношение на Луната е различно от земното, то тя наистина се е вмъкнала в слънчевата система някъде отвън. С две думи, спорът се решава твърде просто: трябва да иде до Луната, да се вземат няколко проби почва, да се проанализират, да се намери оловно-урановото съотношение и да се сравни със земното.

Егор реши цялата тая работа да си я свърши сам.

Никой освен Костя Круглов не възразяваше срещу заминаването на Шамрай. Той изтъкна, че теглото на Егор – осемдесет и девет килограма и триста грама – го отнася към категорията на явно нелетателните. За да се откъсне Егор от Земята със скоростта, необходима за полет до Луната, бе необходимо да се изразходват в повече цели 50 тона гориво. Пред Егор застана мрачната перспектива да отслабне най-малко с 19 килограма и 800 грама...

Всеки, който се е занимавал с този проблем сериозно, ще разбере, че такова катастрофално отслабване само по себе си може да се сравнява с полет до Сириус. Но както казахме по-горе,

Шамрай не би бил Шамрай, ако с такова упорство не преодоляваше всички препятствия и трудности.

В навечерието на полета той се хранеше само с коприва, застроена с оцет – по три супени лъжици дневно.

Те потеглиха в много благоприятно време, тогава когато пътят до Луната може да се вземе за едно денонощие.

Впрочем сега аз вече мога да се представя на читателя. Към тази история аз имам известно, макар и само косвено отношение. .Аз съм оператор в радиолокационния пункт за наблюдение на космическите полети. Както знаете, сега на Земята има няколко такива станции и аз работя в една от тях. Не бих казал, че това е някаква романтична работа. Седиш пред прибор, който напомня телевизор, и следиш как на черния екран бавно пълзи малка зелена точка. Това е електронното отражение на импулса на лунолета. Дежуриш и дремеш под звуците на телеграфните сигнали: би-би-би-би. От кораба автоматически значи се съобщава, че всичко е в ред.

Същото беше и тази нощ, когато Костя Круглов и Егор Шамрай се отправиха към Луната, за да уточнят оловно-урановото съотношение, за да потвърдят или отхвърлят теорията за присъединилите са планети.

– Представете си сега моето състояние, когато сънливо наведен над масата, изведнъж усетих, че би-би-би-то се прекрати! Аз повдигнах глава, погледнах към екрана на локатора и не повярвах на очите си: дявол да го вземе – сънувах ли? Вместо една между Земята и Луната се движеха две ракети. На екрана на осцилоскопа

две зелени точки бавно, но забележимо пълзяха към Луната с различни скорости.

В същото време телефонът на масата яростно затрептя...

Но да послушаме нашите пътешественици. Те могат по-добре да кажат какво именно бе станало.

...Това се случи малко след като лунолетът легна на пасивния участък на траекторията, три часа след старта. Като се позабавляваха със състоянието на безтежестност, към което, както твърдят очевидци, може да се привикне за 10 минути, Костя и Егор седнаха да закусват. Именно в този момент Костя каза:

– Да хапнем и да слагаме скафандрите.

– Скафандрите?! – учуди се Егор. – Защо ни са пък те?

– За всеки случай. В съответствие с инструкцията. Може пък и да потрябват.

– Не ви разбирам, другарю Круглов.

Костя дояде бутерброда си и обясни:

– Работата е в това, скъпи другарю Шамрай, че сега ние ще пресичаме участък от пространството, където, както казват учените, се мотаят най-различно количество всякакви метеори. Впрочем в това вие сам можете да се убедите. Погледнете на показанието на пиезоелектрическия брояч за твърди космически частици. Погледнете: сега количеството на частиците с тегло една стотна от милиграма, които падат върху кораба, достига десет частици в секунда. А стрелката се движи нагоре. Ето те са вече дванадесет, петнадесет...

– Да, но такива частици не могат да пробият обикновена консервена кутия, да не говорим за обшивката на кораба.

– Това е вярно – потвърди Ностя. – Но възможно е да срещнем и по-големи частици, тежки до няколко килограма.

– Вероятността за такива срещи е почти равна на нула.

– Да, но точно заради това почти ще трябва да наденем скафандрите – безапелационно заяви командирът на кораба и подплава към малкия шкаф в стената на кабината.

Помагайки на Егор да се намъкне в многослойното облекло от пластическа сплав, Костя му обясняваше:

– Ето тук на гърдите ви е пултът за управление. Тази ръчка регулира вътрешното налягане. Това е отоплението, това – кислородът, това – ракетката...

– Каква ракетна? – учуди се Егор.

– В случай че ви притрябва да правите някакви движения, там... – каза Костя и лукаво кимна настрани.

Те облякоха скафандрите, включиха кислорода и налягането. Костя отиде до приборната дъска, а Егор реши да подремне. Според инструкцията трябваше да останат облечени така два часа. И ето че тогава, когато тези два часа почти изтичаха, нещо каза – „пра-а-а-с!“

Впрочем това стана без никакво „прас!“ Просто Егор се събуди, защото нещо силно го разтърси. Отворил очи, той за свое изумление вместо кабината видя Слънцето, Земята и Луната и между тях черно небе, осеяно с милиарди немигащи звезди. Той обърна глава и видя вляво от себе си неподвижна сияеща в лъчите на Слънцето маса, напомняща на лунолет в разрез, а по-нататък втори, почти също такъв къс от лунолета.

Ракетата се бе разцепила на две половини като разсърнала раковина!

Втората половина на кораба доста бързо се отдалечаваше, докато първата стоеше почти неподвижно до него. „Гледай ти номер” – помисли Егор и инстинктивно направи крачка към своята половина. Но краката му безсмислено се махаха в празнотата. Като усети, че не може да се управлява, Егор почувствува, че го побиват тръпки. Той забеляза, че втората половина на кораба, където може би остана Костя, блестеше като едва забележима звездичка. Луната неподвижно висеше над главата му. Земята бе наляво, Слънцето – право пред очите му. Всичко бе застинало в този огромен океан на пространството. Всяко движение сякаш бе изчезнало.

За себе си Егор отбеляза, че да увиснеш в мировото пространство, собствено казано, не е толкова страшно. Работата е там, че тук няма нито горе, нито надолу. Всички направления бяха еднакви и както той се изрази, нямаше накъде да пада. В действителност той, разбира се, летеше нанякъде, но не го усещаше. По отношение на Земята неговата скорост се равняваше на около 11 километра в секунда.

От тази мисъл силно го заболя под лъжичката му и той с тъга погледна къса от лунния кораб, който неподвижно, сякаш поставен върху невидим постамент, стоеше на десетина крачки от него.

Още един път Егор се опита да го приближи. Но безуспешно. Скоро започна да му се струва, че той като че се отдалечава. Мисълта, че може да остане сам в тази бездънна и безкрайна вселена, го измъчваше. И тогава той си спомни за ракетката, с помощта на която може да се извършват някакви движения.

Първата му мисъл беше да догони Костя. Но той веднага се отказа от нея, защото бе вече загубил от погледа си втората половина от кораба.

Той натисна пусковата ръчка на гърдите си. Нещо зашумя на гърба му и той мигновено се вдигна над обломката от лунолета и започна бързо да се отдалечава нагоре. Той престана да натиска ръчката, но движението по инерция продължаваше. „Дявол да го вземе, та сега аз няма никога да спра и непрекъснато ще се отдалечавам от моето парче. Как ли се управлява тази проклета ракета!“ – помисли Егор.

Едва сега Егор забеляза, че в скафандъра, точно срещу мястото, където се закрепя глобусът за главата, е поставена табелка, върху която светеха зелени букви: „Запас от кислород за 12 часа. Отопление – 12 часа. Ракетката има еквивалентен импулс 200 килограмометра. Управление на движението – по-посока на изправената дясна ръка.“

Като прочете тази инструкция, Егор отново натисна с лявата си ръка ръчката на ракетката и протегна дясната си ръка към страната на отдалечаващото се от него парче на кораба. За свое голямо удоволствие той бързо започна да го приближава.

Няколко минути той седеше на пода на това, което по-рано се наричаше кабина на лунолета. Учуди го, че корабът се беше разцепил по твърде правилни линии. Ракетопланът сякаш бе разрязан с трион и само на височина около двадесет сантиметра от пода зееше безформена дупка, направена от метеора. Като бутна ръка в този отвор, Егор внимателно седна на края на пода и провеси крака в празнината.

В същото време на Земята ставаше следното:

Както вече казах, в момента, в който забелязах на екрана на осцилоскопа вместо една две ракети, телефонът на масата ми зазвъня. Аз вдигнах слушалката и веднага чух високия глас на моя шеф, началника на първия лунен път другаря Николай Андреич Драгин.

– Какво виждате на екрана?! – закрещя той така, че ушите ми звъннаха.

– Две ракети – отвърнах аз, макар че още не вярвах на очите си.

– Удвоете мощността на излъчване на локатора. Преминете на сантиметрови вълни. Включете блока за автоматически запис на скоростта и отдалечението на двете тела. За локационните данни следете непрестанно. Ще работите в трикоординатна група съвместно с Камчатската и Източносибирската станции. След няколко минути ще трябва да изпратите по вълна хиляда и двеста – хиляда и двеста и десет мегахерца на аварийния скоростен лунолет ЛАС-11. Чакайте по-нататъшните ми нареждания!

Направих всичко, което той заповяда. Зелените отражения станаха по-ярки. Какво се бе случило там?

По това време телефонът отново зазвъня. Камчатка викаше моята станция.

– Предайте координатите, скоростта и ускорението на двете парчета в Симеиз. Елементите на траекторията и информацията ще се обработят там. Работата ще се дублира в Индонезийския космонавигационен център!

– Какво значи всичко това? – побързах да попитам колегата от Камчатка.

– Как, не знаете ли? Лунолетът се е блъснал с метеор и се е разцепил на две.

– А хората, какво е станало с хората? – завиках аз.

Отговор не последва.

Аз включих към радиорелейната линия Москва – Симеиз всички наши измервателни прибори. Когато от симеизкия изчислителен център спокоен женски глас ми съобщи, че те получават данните от наблюдението задоволително, аз спрях пред екрана с приборите, стиснах глава с ръцете си и мислено се опитвах да си представя какво е станало там. В същото време в операторската стая се втурна самият Драгин.

– Пригответе се за ретранслация. Сега излита „ЛАС-11“.

– Излита? – запитах аз.

– Излита да спасява хората!

– Вие мислите, че след подобно сблъскване може да се говори за...

– Не говорете глупости! – закрещя той. – Лунолетът се е разцепил съвършено правилно. Той трябваше да се разцепи точно така!

Аз се облеших, без нищо да разбирам.

– Конструкцията на лунолета и изчисленията за якост бяха така направени, че при сблъскване с голям метеор лунолетът трябваше да се раздели точно на две равни парчета, при което направлението на движението на метеора трябва да лежи в плоскостта на разцепването. Това е необходимо, за да се спасят хората. Ако нашите лунолети в такива случаи се разхвърчаваха на парчета като разбита бутилка, то вместо две следи на екрана на локатора ще се

виждат поне десет. Вероятността да се ранят хората би нараснала многократно. А така ние сме почти уверени, че те са невредими...

В същото време от левия ъгъл на екрана изпълзя още една ярка зелена точка. В орбитата влизаше космическият спасителен кораб. На диференциатора се появи изображение на неговата скорост.

– Аха, тръгна! – възкликна шефът, гледайки в диференциатора. – Седем, осем, девет, единадесет, единадесет и половина... Добре!

– Няма никакви шансове да се догонят корабокрушенците – казах аз, гледайки го право в очите: – Корабокрушенците ще паднат на Луната преди „ЛАС” да премине половината път до Луната.

Драгин почервеня, после седна на креслото, запали цигара и бавно запуши:

– Работата е там, драги мои, че те никога няма да паднат на Луната!

– А къде – ехидно запитах аз. – Може би на Марс? Но доколкото ми е известно, те летяха към Луната.

– Да, но вие представяте ли си как те летяха?

Да си призная, аз си представях това твърде смътно.

– Вие знаете ли защо вместо десет часа нашите лунолети губят в път повече от двадесет? Не знаете? Просто затова защото с цел да се осигури по-голяма безопасност за трасе на полета, се избира заобиколна траектория. Разбирате ли, заобиколна. Това значи, че ако корабът не извършва никакви допълнителни маневри, той ще заобиколи Луната на разстояние около 60,000 километра и ще се върне към Земята. Траекторията, по която ще се движи, това е затворена крива, която обхваща Земята и Луната.

– Добре! – усмихнах се аз и на душата ми стана по-леко.

На сутринта моята станция престана да работи, защото Земята се беше обърнала към Луната с противоположната си страна. Обаче аз не се махвах от телефона, чакайки съобщения от своите колеги от другите станции. Когато слънцето изгряваше, от Рио де Жанейро съобщиха че „ЛАС-11“ е настигнал първото парче и е прибрал оттам човек. Това бил Костя Круглов. Четиридесет минути по-късно дойде съобщение за спасяването и на Шамрай.

По-нататък историята загуби своето напрежение. „ЛАС“ легна около лунна траектория да чака гориво. Изпратиха му го с безпилотни ракети и той се върна на Земята петдесет часа след своето излитане.

А Костя Круглов и Егор Шамрай сега седят на масата, допиват своето пиво и оживено обсъждат плана за следващия си полет до Луната. В края на краищата необходимо е най-после да се уточни въпросът присъединила ли се е към нас Луната, или не.

– Между впрочем – казва Костя – тези спасителни скафандри трябва да се оборудват с радиотелефонна връзка, за да може да се слуша музика от Земята и за да може най-после човек да размени няколко думи със своя другар, който може да е отнесен на две-три хиляди километра встрани. Тогава времето в космоса няма да минава толкова скучно.

¹ Дошли от другаде. В руския език тази дума се употребява за добиче, попаднало в чуждо стадо, или извънбрачно дете.

Експеримент 768

Научно-фантастичен разказ

Валентина Журавльова

Съгласете се, четири години без отпуска – това е вече много! Така и казах на началника на геоложкото управление, когато обработката на материалите на експедицията ни беше завършена. Началникът въздъхна, но подписа заявлението ми.

На следващото утро започнах да търся вила. Едва на третия ден видях това, което желяех. В центъра на кленова горичка беше разположена неголяма двуетажна богата къща. Чистичка, наскоро боядисана и изящна, тя неволно привличаше вниманието.

За съжаление вилата не изглеждаше празна.

– Харесва ли ви? – ме попита необикновено висок човек на около 40 години.

Отговорих, че ми харесва.

– Вилата е прекрасна – съгласи се той. – Но за сам човек е скъпичко. Искате ли да я наемем заедно? Първият етаж – общ, вторият наполовина. А? Имайте предвид, че ще бъдем на пълен пансион. Аз ще предупредя Даря Максимовна. А това ще струва...

Той ми каза неголяма сума.

До вечерта всичко беше уредено. Стаята надмина всичките ми очаквания. Стените блестяха от светлата боя. Над леглото беше закачена репродукция на картината на Айвазовски „Корабът „Меркурий“. Това също ми хареса. Приятно беше да се мисли, че

като се събудя, ще виждам море, нежно корабче, облаци, които плуват някъде в далечината...

Новият ми познат се казваше Николай Трах.

Вечерта играхме с него домино. В единадесет часа аз отидох да спя.

– Лека нощ – ми каза на прощаване Трах. – Запомнете какво ще сънувате. Казват, че на ново място сънят винаги се сбъдва.

Аз се съблякох, легнах и веднага заспах.

И ето че сънувах чуден сън.

... По Волга премина лунна пътечка. В тъмната вода се отразяват разпръснати златни огньове... Горки... Грамаден шлеп се вмъква в бетонна камера. Водата бързо се отдръпва и корпусът на шлепа застава на гигантски железни обръчи... Те се обръщат... Струва ми се, че шлепът ей сега ще падне – иска ми се да закрепя... Но обръчите здраво държат огромния черен корпус. Шлепът е обърнат и в улеи от отворените люкове тече поток зърна... Той е все по-близо, по-близо... Сега ще ме залее... Аз викам... и се събудям.

– Охо! – възкликна Трах, като ме погледна внимателно, когато излязох да закуся. – Хващам се на бас, че сте сънували нещо удивително.

С няколко думи разказах съня си.

– Е, Константин Петрович! – Трах ми се закани с дългия си пръст. – Шегувате се. Волга – вярвам. Горки – вярвам. Но обърнат шлеп – това е вече много. Вие сте чели за това в „Промислено-икономическия вестник“. Признайте...

– Но аз няколко месеца не съм виждал този вестник!

Като клатеше недоверчиво глава, Трах излезе на верандата и донесе топ стари вестници.

– А това какво е? – попита той, разгръщайки един вестник.

Аз погледнах и честна дума, стана ми някак неловко. На четвърта страница под рубриката „Техника на бъдещето“ беше поместена статия за шлепообръщателите, които се проектират за Горкиевото пристанище.

– Признайте, че се пошегувахте – смееше се Трах. – Има документални филми, но не и документални сънища.

На мене, кой знае защо, не ми се искаше да се съгласявам и аз разказах на Трах как веднъж сънувах, че ми падна зъб. След седмица зъбът действително ме заболя и ми се наложи да отида при зъболекар.

– Голяма работа, чудо! – изсумтя Трах, като повдигна пренебрежително раменете си. – Това се обяснява много просто. През деня сте зает и нямате време да се вслушвате в сигналите на организма, особено ако тези сигнали са слаби. Друго е през нощта. Заболелият орган продължава да изпраща в мозъка възбудителни импулси и те вече не се подтискат от по-силните импулси, които идват от външните сетивни органи. Оттук и съответните сънища. Немският естествоизпитател Конрад Хеснер е описал такъв случай: един човек сънуваше, че по гърдите го ухапала змия, а след два дена на гърдите действително се появила язва.

Да си призная, Трах ме учудваше. Аз не го разбирах. Кой е той? С какво се занимава?

Целия ден прекарах на реката, изморих се и затова спях много дълбоко. Сутринта ме събуди някакъв вътрешен удар. Аз успях да видя колко е часът – беше седем – и веднага отново заспах.

... Видението изникна от тъмнината и в първия миг беше покрито със сив воал. След това изплува краят на слънчевия диск и аз видях море, планини, покрити с борове и бук. Та това е южният бряг на Крим! Жадно се вглеждах в лозята, парковете, градините, белите сгради на санаториумите... Видението трепна и се измени. Сега около мен имаше тъмна хвойна, пухкави мимози, ветрилообразни палмови корони, подкастрени лаврови дървета. Между дърветата, откъдето проникваше светлина, се мярнаха познатите контури на белите здания и аз разбрах, че това е Ялта. Но в този момент неизвестна сила ме подхвана и ме повлече някъде нагоре, създавайки странно усещане на полета. Аз се спусках и отново се издигах. Пред мен преминаваха познати места. От улиците на Гурзуф се любувах на Мечка планина, а в Судак видях развалините на средновековната генуезка крепост. А сънят продължаваше и тайнствената сила ме носеше над Кримския бряг. После всичко изчезна. Виждах само цъфтяща акация, къпех се в морето от бели листенца и дишах сладката им миризма...

Не се сетих, щом се събудя, веднага да погледна часовника, а когато го погледнах, беше вече осем часа и двадесет минути. Бодростта и необикновеното светло настроение, възникнало в последния миг от съня, не ме оставиха цял ден.

Трах ме посрещна с въпроса:

– Е, какъв сън ще трябва да разгадавам днес?

Отговорих му кратко:

– Крим!

Започнах разказа си, като се стараех да говоря с безразлично весел глас. Трах ме прекъсна безцеремонно:

– Всичко е ясно. Били сте в Крим и ето че сте го сънували.

Аз действително съм бил в Ялта, Гурзуф и Алушта, но Судак и Карадагските планини никога не съм виждал. Когато казах това на Трах, той сви рамене.

– Могли сте да го видите на кино или най-после на снимка.

Това бе умна мисъл. Аз неуверено възразих:

– Не помня такива случаи.

– Глупости! – не съвсем вежливо отговори Трах. – Просто сте забравили. Знаете ли, случила се веднъж такава история... Френският учен Деляж сънувал, че на стълбата в дома му вместо едно украшение – стъкло кълбо, било поставено друго – медна елхова шишарка. Като се събудил, той излязъл на стълбата и действително намерил медна шишарка. Чудо ли е това? Съвсем не. Украшението е било сменено преди три дни, но Деляж, погълнат от мислите си, не обърнал на това внимание. Само зрението – то работи автоматически – е предало новото изображение в мозъка. По време на съня то изплувало. Така и вие: някъде все пак сте виждали Карадагските планини.

Да се спори беше безполезно.

– Кажете – попитах аз, – а вие не сънувате ли?

На лицето на Трах се изобрази ужас.

– Аз да сънувам?! Какво говорите! Аз ненавиждам съня! Ние спим осем часа в денонощие – та това е една трета от живота! Двадесет години от шестдесет. Човечеството е осъдено да прекара

една трета от живота си в сън, в небитие. Колко неоткрити, неизобретени неща остават в това време... Човек може да преживее месец без храна, десет дни без вода и само пет – без сън. Тоз, който намали нормата на съня дори с един час, ще окаже на хората най-голямата услуга...

Не можах да забравя този разговор през целия ден.

Вечерта Трах ме попита:

– Какво бихте искали да сънувате днес?

Аз казах първото, което ми дойде на ум:

– Хавайските острови.

Той помисли, после каза:

– Няма какво, поръчката е приета. И двамата се разсмяхме.

Този път сънят дойде по-рано, отколкото обикновено. Гледах Хавайските острови, „островите на вечната пролет“ така спокойно, като че ли в това нямаше нищо особено.

... Хонолуло... Отмерено се надигат вълни. Блестят звезди, отражението им бяга по неравната повърхност на океана и изгасват в крайбрежното морско вълнение, отхвърлени от корпуса на кораба.

А ето и широка дъга, образувана от бедни къщурки, в които живеят канаки. И като че ли подслушвала мислите ми, неизвестна сила ме пренася веднага в музей – последното убежище на отмиращата канакска култура. Погледът ми прескача от предмет на предмет – туземни лодки, оръжие, съдове, някакви украшения – и се спира върху масивна полирана дъска със заоблени краища. Светлината изгасва и в тъмнината се появява английски надпис: „Плавателна дъска на хавайския вожд Паме. Направена от дървото уилиуили. Дължина 14 фута 6 дюйма, ширина 20 дюйма, дебелина 5

¾ дюйма. Тегло 143 английски фунта.“ Отново става тъмно и отново се появява надпис... Някой ме дърпа за ръката... Но аз се вглеждам в ясните букви...

– Събудете се, дявол да ви вземе!

С мъка отворих очи. До мен седеше Трах, развълнуван и някак настръхнал.

– Видяхте ли дъската? – почти извика той.

– Дъската?

Аз машинално кимнах с глава.

– Какво е написано там?

– Плавателна дъска на... на вожда... вожда...

– Паме... – нетърпеливо подсказа Трах.

– Да. Паме... После за дървото... Тя е направена от дървото уили... уилиуили...

– Отлично! – Трах подскочи на мястото си. – Размерите? Какви са размерите?

– Дължината е 14 фута...

– О!

Лицето на Трах изразяваше откровен възторг.

– По-нататък, по-нататък!

Аз се мъчех да си спомня, но цифрите се изплъзваха. Струва ти се, че ето сега ще си спомниш... и не можеш да си спомниш. Лицето на Трах отразяваше поредно ту радост, ту униние.

– Не, не мога – признах си аз.

Едва сега в главата ми възникна законният въпрос: а откъде Трах знае за моя сън?

– Слушайте, Николай Андреевич – казах аз, като се събудих напълно, – как отгатнахте съня ми? Каква е тази дяволска работа? Или... това е хипноза?

Той въздъхна, пробърбори нещо. След това започна някак с безразличен глас:

– Домът, е който се намирате, не е вила, а филиал на лабораторията при Института за експериментална физиология. Аз завеждам тази лаборатория. Основната цел на моите изследвания е проблемът за съня. За съжаление досега ми се е налагало да правя експерименти с хора, осведомени в какво се състои работата. Това се отразяваше отрицателно на резултатите на опитите, пречеше на обективността на изследването. Именно затова, когато харесахте вилата, аз ви поканих. Опитите са съвършено безопасни и като нарушение на установените правила реших да ги проведа без вашето съгласие. За съжаление експериментът не може да даде необходимия ефект – вие веднага забравихте съобщената ви сума от сведения...

Потокът от новини буквално ме замая.

Трах предупреждаващо вдигна ръка:

– Не ме прекъсвайте. Изслушайте ме засега... Започнах работата си с опити за съкращаване на средната продължителност на съня. Четири години работа показаха, че това е бил неправилен път. При съвременния уровень на знанията ни по физиология не може да се мисли за ефективни средства, които да могат да съкратят съня. Тогава тръгнах по друг път... Ние спим 8 часа, но не много дълбоко. Постепенно заспиваме, постепенно се събуждаме. Посред нощ сънят се прекъсва много пъти. С една дума, коефициентът на

използуването на съня средно не надминава 23%. И веднага в мен се породи следната идея: необходимо е хората да спят дълбоко, без прекъсване.

– Прахове за сън ли ще трябва да се използват? – попитах аз.

– Глупости! – отрязва ме Трах. – Систематическото използване на приспивателни средства е твърде вредно. Като пчели в едно отношение, човек губи в друго. Аз избрах друго средство – електросън.

– Електро... сън?

– Да. Още през миналия век са успели да установят, че късите импулси на постоянния ток са способни при определени условия да предизвикат у животните състояние на вцепенение близко до съня. Аз построих такъв генератор. Ако тези импулси по проводници се доведат до слепоочията и тила на човека, след няколко минути ще настъпи дълбок сън. Но това не съкращава нормата на съня. Ако например през деня човек е спал два часа посредством електросъня, то през нощта все едно ще си отспи своите осем часа. Обикновеният сън и „електросънят“ имат съвършено различен механизъм. Имате ли цигари?

Подадох му кутийка с цигари. Трах запуши, смукна няколко пъти дълбоко, закашля се.

– Ето така се оказаха безрезултатни и следващите три години – продължаваше той. – Последният модел на апарата ми работеше на разстояние до 3 метра без проводници, но към основната си цел не съм се придвижил нито с крачка. Седем години работа и нито искрица надежда за успех. Още по-лошо, аз не знаех какво да правя по-нататък. Измина още една година, преди да намеря правилния

път. Продължителността на съня не може да се съкрати – с това се налагаше да се примирявам. Но сънят може да се използва, ако се научим да управляваме сънищата.

– Управляваме?

– Да, да. На вас това ви се струва странно? Вие почувствахте това върху себе си. Впрочем ще ви покажа нещо.

Той стана, повдигна се на пръсти и леко сне от стената репродукцията на Айвазовски.

За мое голямо учудване под картината в стената се оказа изрязана квадратна дупка, откъдето като картечно дуло стърчеше тръбата на някакъв апарат.

– Оттук се управляват вашите сънища – каза Трах. – Това е киноапарат. Той се отличава със скоростта си. Дава не двадесет и четири кадъра в секунда, а петстотин. Изображението се превръща в серия от извънредно бързи електрически сигнали. Тези сигнали постъпват в централната част на апарата. Тук колебанията стават подобни на импулсите, които възникват в нашите нервни тъкани. Просто, нали?

... Цял ден седях в стаята си. По стъклото шумно биеха полегатите струи дъжд. Буен вятър извиваше клоните на дърветата, брулеше листата.

Отидох при Трах, който изглежда ме очакваше.

– Николай Андреевич, кажете, моля ви се – попитах аз, – сънищата не възникват ли в резултат на действието на някакви външни причини?

– Какви външни причини? Сънищата са резултат на дейността на главния мозък при особени условия. Безусловно ние виждаме насън

само това, което някога сме видели в действителност. Както казва Сеченов, сънят е невиджано съчетание на реални впечатления. Слепите например сънуват само предмети и хора, които са им били познати до загубване на зрението. Слепите по рождение въобще не сънуват – те чуват, познават хората по гласа...

– Каква е в такъв случай ползата от ръководенето на сънищата? Човек може да сънува само това, което той по-рано вече е видял. Не може да види нещо ново. А ако няма ново, значи няма и полза.

За мое удивление Трах се разсмя.

– Помните ли, Константин Петрович – каза той, – в третия сън вие видяхте разцъфтяла бяла акация? И се събудихте с необикновено светло, бодро настроение, което не ви остави цял ден. Както виждате, има полза от правилно подобрите сънища.

Аз премълчах.

– Не, не това е главното – продължаваше Трах. – Вие грешите, като мислите, че в сънищата не може да се види нищо ново. В нашата памет се запазва такова количество впечатления, че те са напълно достатъчни за най-неочаквани и оригинални комбинации. Вие сте виждали Кавказките и Уралските планини, виждали сте палми и морски прибои и ето аз успях да ви покажа насън Хавайските острови.

– Да допуснем, че сте прав – съгласих се аз. – Сънищата могат да бъдат и нови, и полезни. Но през това време мозъкът ще работи и не ще може да почива.

– Глупости! – развълнувано каза Трах. – Кората на главния мозък се състои от милиони клетки. През деня те са натоварени много неравномерно. Едни работят, други фактически бездействуват. Ето

например сега аз споря с вас. В устойчиво възбуждане при мен се намират само тези отдели на кората на мозъчните полукълба, които управляват речта, осъществяват мисленето. След това ще слушам музика и ще започнат да работят други отдели на кората на главния мозък. Получава се така, че в течение на деня едни клетки са стопроцентово натоварени, други – петдесет, трети – още по-малко и т.н. При обикновените сънувания работят най-много възбудените и следователно най-изморените участъци на главния мозък, а при управляемите сънища ще работят тези участъци, които през деня са почти бездействували. Но това не е още всичко – уверено продължи той. – Най-главното е, че скоростта на сънуването е огромна. За няколко секунди можете да видите това, което в киното вие бихте видели за часове. През войната аз разбрах какво е това сън. Спомнете си фронта, вагоните, гарите, хилядите хора, натъркаляни един до друг, техните изморени лица... И за пръв път разбрах какъв данък плаща човечеството!... Последствията вие знаете. Едва след осем години намерих правилния път, но и той се оказа криволичещ, труден. И най-главното – много, дълъг. Експериментът, който направих с вас, е 767 поред през последните три години. И както виждате, несполучлив!...

Трах млъкна.

Аз тихо излязох от стаята.

През тази нощ не сънувах нищо. Генераторът на Трах не работеше. Събудих се късно. Лежах, както лежат спортисти, с отпуснати мускули. Почивах и мислех. Можех да замина, а можех и да остана. Разполагах с месец и половина отпуска. Да замина! Но

защо? Вътре в мен нещо се противеше на това мое решение. Светът, който се откри пред мен, беше нов, непознат!

... Планът за опитите беше изготвен много бързо. Времето ми беше запълнено до последната минута. Сега ежедневно ми се налагаше да сънувам петнадесет-двадесет пъти. Видях Тибет, пътешествувах по Хуанхе, изкачвах се на Елбрус, спусках се в каменовъглена мина, плавах в Каспийско море. Сънищата ми постепенно се усложняваха и аз свикнах да запомням подробностите и последователността на това, което виждах.

Почивахме след осем часа. Аз се разполагах в шезлонга, а Трах ходеше по верандата и разказваше нещо.

– Човечеството е започнало с великите географски открития – високо говореше той. – След това се е извършила промишлената революция. Деветнадесети век бе век на електричеството, химията и физиката. Двадесети – на радиото и атомната енергия. Какво ще ни донесе двадесет и първият? Уверен съм, че това ще бъде епоха на велики открития в биологията. Успехите на физиката, химията и електрониката са подготвили всички условия за грандиозния преврат на нашите биологически знания и този преврат ще стане. Хората ще открият тайната на мозъка – най-високо организираната материя. Ще се научат да продават човешките мисли на разстояние, ще могат да се борят с неизлечимите сега болести на мозъка.

За три месеца направихме само едно откритие: по време на съновиденията в определени слухови асоциации. Именно затова, когато сънувах Горки например, слушах увертюрата на тема: „Три руски песни“. Та нали Балакирев се е родил и живял в Нижни

Новгород, това аз помнех. Но не успяхме да получим устойчивостта на цветното изображение: цветовете често се бъркаха, сменяха се с допълнителни или неочаквано въобще изчезваха.

От време на време Трах прекъсваше опитите и разглобяваше генератора. След това всичко започваше отначало.

Така мина лятото. Краят на отпуската ми приближаваше. През последната вечер щедрата природа ни награди с буря. Мълчаливо стояхме на осветената веранда, вслушвайки се в тътнежите на гръмотевиците и шумоленето на дъждовните струи.

– Време е – каза после Трах.

Върнахме се в стаите. Даря Максимовна се беше потрудила – очакваше ни прощална вечеря. За пръв път от цялото лято на масата се появи бутилка с вино.

Вечеряхме мълчаливо. Всеки мислеше за свои неща. Настроението на Трах беше мрачно. Но аз знаех, че на другата сутрин той отново ще се залови с опитите, отново ще разглобява и сглобява своя генератор. Ще постигне ли успех? А ако постигне, то кога?

Кой може да отговори на тези въпроси? Аз вярвах само в едно: Трах няма да се уплаши от трудностите, няма да се предаде. Пред мен седеше един от тези хора, които не отстъпват.

(Сп. „Техника младежи“)

